

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Ručení

Plzeň 2013

Andrea Náclová

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra občanského práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Ručení

Zpracovala: Andrea Nácalová

Studijní program: Právo a právní věda

Obor: Právo

Vedoucí práce: JUDr. Kristýna Spurná

Katedra forenzní psychologie a sociologie

Plzeň 2013

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Ručení*“ zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury“.

V Plzni dne 22. března 2013

.....

Andrea Nácalová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí této diplomové práce JUDr. Kristýně Spurné za odborné vedení, podnětné připomínky a vstřícný přístup při tvorbě této práce. Dále bych ráda poděkovala členům studentské organizace ELSA Bulgaria za pomoc při vyhledávání podkladů pro tvorbu kapitoly s názvem Zahraniční úprava institutu ručení ve vybrané evropské zemi. V neposlední řadě bych ráda poděkovala svým rodičům za podporu, trpělivost a poskytnuté zázemí v době psaní diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1. Vývoj institutu ručení	4
1.1. Úprava ručení v římském právu	4
1.2. Úprava ručení ve středověku	5
1.3. Úprava ručení ve Všeobecném zákoníku občanském	6
1.4. Úprava ručení v Občanském zákoníku z roku 1950.....	9
1.5. Úprava ručení v Občanském zákoníku z roku 1964.....	10
2. Současná právní úprava institutu ručení.....	12
2.1. Pojem ručení	12
2.2. Funkce ručení.....	13
2.3. Subjekty ručení	13
2.4. Předmět a rozsah ručení.....	16
2.5. Akcesorita ručení	17
2.6. Subsidiarita ručení	18
2.7. Vznik ručení.....	18
2.8. Uznání dluhu.....	20
2.9. Informační povinnost věřitele.....	21
2.10. Námitky ručitele	22
2.11. Písemná výzva a uplatnění nároku proti ručiteli.....	23
2.12. Procesní otázky	24
2.13. Zánik ručení	25
2.14. Subrogační regres	27
3. Komparace s úpravou v obchodním zákoníku	30
3.1. Předmět ručení	30
3.2. Pluralita ručitelů.....	31
3.3. Vznik ručení.....	31

3.4. Výzva k plnění	33
3.5. Doručení zprávy a námitky.....	34
3.6. Uznání závazku.....	35
3.7. Zánik ručení	35
3.8. Zákonná cesse	36
3.9. Shrnutí.....	36
4. Komparace s úpravou v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.....	37
4.1. Shrnutí ručení v Novém občanském zákoníku	42
5. Zahraniční úprava institutu ručení ve vybrané evropské zemi.....	44
5.1. Současná právní úprava ručení v bulharském právu	44
5.2. Srovnání českého a bulharského práva v oblasti ručení	46
6. Úvahy de lege ferenda	48
Závěr.....	50
Resumé	54
Seznam použité literatury	55
Knižní publikace	55
Odborné články.....	57
Zákony	57
Judikatura.....	59
Internetové zdroje	60

Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si vybrala na katedře občanského práva institut „Ručení“. Až do vydání v současné době účinného občanského zákoníku byl pro ručení používán termín rukojemství. Ručení patří spolu se smluvní pokutou, dohodou o srážkách ze mzdy a jiných příjmů, zástavní smlouvou, zajištěním závazků převodem práva, zajištěním postoupením pohledávky, jistotou a uznáním dluhu mezi zajišťovací prostředky upravené v občanském zákoníku v části osmé, hlavě páté, oddílu pátém – zajištění závazků.

V současné praxi jsou více upřednostňovány jiné způsoby zajištění závazku – především pak zástavní smlouva a smluvní pokuta – a zajištění závazků ručením je často opomíjeno. Abych si mohla utvořit svůj vlastní názor na oprávněnost méně častého využívání institutu ručení v praxi, rozhodla jsem se touto problematikou blíže zabývat a institut ručení jsem si vybrala jako téma mé diplomové práce.

Po prvotním seznámení se s problematikou ručení jsem do osnovy své diplomové práce zařadila i kapitolu s názvem „Zajištění závazků“. Během hlubšího studia materiálů jsem však zjistila, že sama problematika zajištění závazků je natolik obsáhlá, že by se jejím zpracováním mohla zabývat samostatná diplomová práce. Vzhledem k tomu, že by mě zpracování této kapitoly odvedlo od zadaného tématu, rozhodla jsem se proto tuto kapitolu vynechat a přenechat její zpracování jiné práci, která by tomuto tématu mohla věnovat potřebný rozsah a pozornost.

Rozhodla jsem se proto nahradit kapitolu zajištění závazků kapitolou obsahující úvahy de lege ferenda. Domnívám se, že úvahy de lege ferenda budou mít větší přínos pro tuto diplomovou práci než pouhý popis jednotlivých zajišťovacích prostředků bez detailnějšího rozboru.

Tato diplomová práce kromě úvodu a závěru obsahuje šest kapitol, které dále dělím na podkapitoly.

Pro lepší pochopení současné právní úpravy budu věnovat první kapitolu vývoji institutu ručení. Ručení patří mezi nejstarší zajišťovací instituty, se kterým se setkáváme již ve starém Římě pod pojmem rukojemství. V této kapitole dále chronologicky popíši právní úpravu ručení až do současné právní úpravy.

Druhá kapitola se bude zabývat úpravou institutu ručení v účinném občanském zákoníku. Jedná se o stěžejní kapitolu celé diplomové práce, ve které detailně popíši a rozeberu ručení, jeho vznik, zánik a vše, co s ručením souvisí.

Úprava institutu ručení je upravena jak v občanském, tak i v obchodním zákoníku. Z důvodu komplexnosti úpravy ručení v obchodním zákoníku, nelze pro ručení v obchodních závazkových vztazích použít, ani subsidiárně, úpravu ručení dle občanského zákoníku. Třetí kapitola bude proto věnována úpravě institutu ručení v obchodním zákoníku a vytyčení základních rozdílů oproti úpravě ručení v občanském zákoníku.

Vzhledem k tomu, že v loňském roce došlo k přijetí nového občanského zákoníku, další kapitola bude pojednávat o nové právní úpravě institutu ručení, která bude účinná od 1. 1. 2014. Závěr této kapitoly budu věnovat srovnání v současné době účinného občanského zákoníku s novým občanským zákoníkem.

Ve své diplomové práci jsem se rozhodla zpracovat zahraniční úpravu institutu ručení ve vybrané evropské zemi. Ručení v bulharském právu jsem si vybrala proto, že se domnívám, že se zpracováním této problematiky žádná práce dosud nezabývala. Závěr této kapitoly budu věnovat srovnání bulharské a české právní úpravy ručení.

Poslední kapitolu věnuji úvahám *de lege ferenda*, ve kterých navrhu možné legislativní změny, které by mohly zlepšit současnou právní úpravu a ve svém důsledku přinést do praxe častější využití institutu ručení.

K vypracování diplomové práce použiji odbornou literaturu, jak v podobě knižních publikací, tak i ve formě článků v odborných právních časopisech. Dále budu pracovat se soudními rozhodnutími. Podpůrným zdrojem budou i informace dostupné z internetových serverů zabývajících se právní problematikou. Kromě výše uvedeného použiji bulharský zákon upravující institut ručení. Seznam veškeré použité literatury bude zařazen na konec této diplomové práce.

Při zpracování celé diplomové práce budu využívat především metodu deskripce. Ve třetí a čtvrté kapitole, kde srovnávám úpravu v občanském zákoníku s obchodním zákoníkem a s občanským zákoníkem účinným od 1. 1. 2014, bude využita také metoda komparace. Dále v práci použiji metodu dedukce a indukce.

Hlavním cílem mé diplomové práce je popsat a zhodnotit právní úpravu ručení. Dalším cílem bude zjistit, zda je institut ručení opomíjen oprávněně, zda není méně časté využívání ručení způsobeno nedostatečnou právní úpravou nebo zda nejsou důvody méně častého používání dány nedostatečnou zajišťovací funkcí ručení. V neposlední řadě je mým cílem udělat si na právní úpravu ručení vlastní názor.

1. Vývoj institutu ručení

1.1. Úprava ručení v římském právu

Počátky ručení lze nalézt již v římském právu, ve kterém se pro tento institut používal termín rukojemství. Rukojemství společně s dlužnickou solidaritou a zástavním právem patřilo mezi tzv. *intercesse* – záruky zřizované třetí osobou. „*Jde o způsob utvrzení obligace, kdy za dluh se zavazuje osoba třetí, která svým závazkem přistupuje k závazku hlavního dlužníka.*“¹ V počátcích se zřizovalo pouze verbální formální smlouvou. Tato smlouva nesla název *adpromissio*, a to podle své formy zřízení, kdy rukojmí sliboval věřiteli poskytnout totéž, co sliboval a měl plnit hlavní dlužník.²

S vývojem společnosti a práva ve starém Římě se *adpromissio* rozdělilo do tří forem, a to „*sponsio*“, „*fidepromissio*“ a „*fideiussio*“.

Nejvýznamnější z nich bylo *fideiussio*, a to nejen tím, že se nevztahovalo pouze na římské občany, ale také tím, že závazek nezanikal smrtí, ale přecházel na jeho dědice. *Fideiussio* římského práva zajišťovalo naturální i v budoucnu vzniklou obligaci. „*Za neplatnou se však považovala, pokud byla nepodmíněná a měla zajišťovat dluh podmíněný nebo byly-li podmínky rozdílné, byl-li předmět plnění rozdílný, zněl-li ručitelský závazek na větší obnos nebo byl-li obtížnější co do času a místa plnění.*“³

Vývoj institutu rukojemství v římském právu byl završen císařem Justiniánem, který roku 535 dal rukojmímu právo zvané „*beneficium excussionis sive ordinis*“, tedy námitku pořadí. Touto námitkou odrazil rukojmí útok věřitele, pokud se na něj obrátil dřív než na hlavního dlužníka s argumentem, že ručí až v případě neplnění hlavním dlužníkem. Rokem 535 tak rukojemství získalo subsidiární povahu.⁴

---

¹ KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. 386 s. s. 237.

² KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. 386 s. s. 237.

³ PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Academia, 1995, roč. 85, č. 5, 401-414 s. s. 402-403.

⁴ KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. 386 s. s. 237.

1.2. Úprava ručení ve středověku

V českém právu prošlo ručení za závazky složitým vývojem. Bylo zvykem, že dlužník ručil za závazky svou osobní svobodou, svou ctí, svým majetkem nebo prostřednictvím jiné osoby tzv. rukojmího.

Za nejstarší formu ručení za závazky je považováno ručení osobní svobodou. Na základě smlouvy mezi věřitelem a dlužníkem mohl věřitel omezit osobní svobodu dlužníka až do doby, než mu byl dluh splacen. Dlužník se tak stal věřitelovým vězněm, kterého „*ani v studeném místě, ani v horce přílišném nemá chovati, ani v železe, a krmiti jej bude chlebem za peniez kaupeným a čiší vody, a tak, aby hladem neumřel.*“⁵ I přes tuto povinnost často docházelo ke špatnému zacházení s dlužníky, což vedlo k postupnému omezování tohoto institutu a ke vzniku vězení pro dlužníky. Ta byla zřízena pro šlechtu na pražském Hradě a v Hradci Králové a pro měšťany na radnicích, kde dlužníci byli vězněni odděleně od kriminálních zločinců. „*Přes svou vnější podobu s vězením pro zločince šlo tedy v zásadě o něco zcela jiného – dlužnické vězení nebylo trestem, ale právní formou vynucující zaplacení dluhu.*“⁶ Pobyt v tomto vězení neměl být pro dlužníka trestem, ale jen způsobem jak si vynutit zaplacení dluhu.

Mimo tento způsob omezení osobní svobody existoval i institut ležení, který spočíval v tom, že se na výzvu věřitele musel dlužník i se svou čeledí dostavit na určité místo, nejčastěji do krčmy, a tam zůstat tak dlouho, dokud dluh nezaplatil. To omezovalo nejen osobní svobodu, ale zvyšovalo ještě jeho dluh o náklady za pobyt. Dlužník si pro samotný výkon mohl najmout jinou osobu, tzv. ležáky. Pro některé jedince se tak ležení stávalo pohodlným způsobem obživy. Zahálčivý život a hýření ležáků na dlužníkův účet byly kritizovány. Z tohoto důvodu byl institut ležení zrušen.⁷

Další formou zajištění závazku bylo ručení ctí. Ač se to z dnešního pohledu nezdá, byl to závažný závazek, protože čest byla považována za jednu z nejvyšších hodnot, a tak její ztrátou mohl dlužník velmi trpět. Toto potvrzuje

---

⁵ JIREČEK, Josef; JIREČEK, Hermenegild a kol. *M. Brikcího z Licka Práva městská dle textu z r. 1536*. Praha: Právnická jednota, 1880. s. 111–112. In: KNOLL, Vilém. Ručení osobní svobodou, ctí a vírou v právu městském. Stručný přehled. In: *Proměny soukromého práva: sborník příspěvků z konference ke 200. výročí vydání ABGB*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 437 s. s. 22.

⁶ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 1995. 269 s. s. 105.

⁷ MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 1995. 269 s. s. 104.

i Pavel Kristián z Koldína v Krátké Sumě, kde píše: „*Předkové naši, nežby měli nad závazky cti a víry své se zapomenauti, raději o hrdla přicházeli*“.⁸ Pokud dlužník dohodnutý závazek neplnil, mohl postupovat věřitel prostřednictvím tak zvaného lání. Lání „*bylo beztretné hanění dlužníka věřitelem původně snad libovolnými, posléze však právem povolenými nadávkami. Jejich prostřednictvím prohlašovat osobu dlužníka za bezectnou*“.⁹ V době prodlení dlužník ztrácel nejen svou čest, ale také nemohl nabývat nemovitostí nebo vystupovat na soudech či sněmu.

U dlužníků, kteří měli nějaký majetek, ať už movitý nebo nemovitý, přicházelo v úvahu ručení tímto majetkem. Z dnešního pohledu se tak jednalo vlastně o zástavní právo. U movitých věcí již tehdy existovaly dvě formy zástav – zástava propadná a zástava prodejná. Propadná zástava byla pro dlužníka značně nevýhodná, protože bez ohledu na výši dluhu přišel o celou zástavu. V případě zástavy prodejné měl dlužník naději, že po prodeji zástavy bude po uspokojení nároku věřitele zbytek dlužníkovi vrácen. U zástavy věcí nemovitých také existovaly dvě formy – zástava s držbou a zástava bez držby. U zástavy s držbou se nemovitost až do splacení dluhu stávala majetkem věřitele. Výhodnější proto byla pro dlužníka druhá forma zástavy. Nemovitost se u zástavy bez držby stávala majetkem věřitele až v případě prodlení se splacením dluhu.¹⁰

1.3. Úprava ručení ve Všeobecném zákoníku občanském

Z hlediska dalšího vývoje občanského práva a v něm upraveného institutu ručení je nejvýznamnějším právním kodexem vydaným na území dnešní České republiky Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch,

---

⁸ KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Krátká summa*. 258 s. In: KNOLL, Vilém. Ručení osobní svobodou, cti a vírou v právu městském. Stručný přehled. In: *Proměny soukromého práva: sborník příspěvků z konference ke 200. výročí vydání ABGB*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 437 s. s. 25.

⁹ KNOLL, Vilém. Ručení osobní svobodou, cti a vírou v právu městském. Stručný přehled. In: *Proměny soukromého práva: sborník příspěvků z konference ke 200. výročí vydání ABGB*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 437 s. s. 25.

¹⁰ MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2004. 673 s. s. 137.

zkratka ABGB)¹¹. Všeobecný zákoník občanský byl vyhlášen patentem č. 946/1811 Sb. z. s. z 1. června 1811 s platností pro země tehdejšího rakouského císařství, vyjma země Koruny uherské. Všeobecný zákoník občanský nabyl účinnosti 1. ledna 1812. Po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 byl recipován do právního řádu Československé republiky a pozbyl účinnosti dne 31. prosince 1950. Jeho význam dokládá skutečnost, že v novelizované podobě je tento zákon dosud účinným v Rakousku. Všeobecný zákoník občanský je tvořen 1502 paragrafy a je uspořádán do úvodu a tří dílů.

Vzhledem k dlouhé platnosti a účinnosti Všeobecného zákoníku občanského byl zákon několikrát novelizován. Dále v textu je rozebrán Všeobecný zákoník občanský ve znění k 1. lednu 1925¹². Institut ručení je nazýván jako závazek třetího za dlužníka a společně se zastavením (smlouvou zástavní) patří mezi právní způsoby zajištění závazku a utvrzení práva. Institut ručení je upraven společně se dvěma dalšími způsoby zavázání se třetích osob věřiteli za dlužníka, v dílu třetím, hlavě první Všeobecného zákoníku občanského, a to v ustanoveních paragrafů 1343 až 1367. Kromě již zmíněného ručení jsou v dílu třetím hlavě první upraveny způsoby převzetí dluhu a přistoupení k závazku.

Definice ručení je obsažena v ustanovení § 1346 Všeobecného zákoníku občanského takto: *„Kdo se zaváže k uspokojení věřitele pro případ, že první dlužník nesplní závazku, nazývá se rukojmí a dohoda, učiněná mezi ním a věřitelem, smlouva rukojemská. První dlužník zůstává tu vždy ještě hlavním dlužníkem a rukojmí přistupuje jen jako náhradní dlužník.“*¹³

Stejně jako aktuální právní úprava ručení obsažená v ustanovení § 546 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku¹⁴ i Všeobecný zákoník občanský vyžaduje pod sankcí neplatnosti písemnou formu prohlášení rukojmího. Z druhé

---

¹¹ Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s. ze dne 1. 6. 1811, Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s.

¹² Znění platné k 1. lednu 1925 odůvodňují publikací: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s.

¹³ § 1346 císařského patentu č. 946/1811 Sb. z. s. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 279.

¹⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 27. 10. 2012].

věty ustanovení § 1346 vyplývá subsidiární povaha závazku, kdy ručitelství závazek nastupuje až v případě, když není závazek splněn prvním dlužníkem.

Ustanovení § 1350 Všeobecného zákoníku občanského umožňovalo zaručit se „*nejen za sumy a věci, nýbrž i za dovolená konání a opomenutí, hledíc k užítku nebo újmě, jež z nich zajištěnému mohou vzejíti*“¹⁵.

Dle ustanovení § 1355 Všeobecného zákoníku občanského mohl věřitel uplatnit své právo vyplývající z hlavního závazku vůči věřiteli teprve poté, co hlavní dlužník svůj závazek nesplnil, a to ani po soudní či mimosoudní upomínce. Výjimku stanoví ustanovení § 1356 Všeobecného zákoníku občanského, dle kterého existuje možnost věřitele uplatnit své právo u ručitele i bez předchozí výzvy adresované hlavnímu dlužníkovi, v případech, kdy hlavní dlužník upadl v konkurz, nebo když je v době, kdy mělo být placeno, neznámého pobytu a věřitel není vinen žádnou nedbalostí.

Zaplatil-li ručitel dluh hlavního dlužníka věřiteli, má právo vůči dlužníkovi na náhradu zaplaceného dluhu. Všeobecný zákoník občanský upravoval i situace, kdy za stejný závazek dlužníka ručí více osob (spoluručitelů). V takovém případě ručí každý ze spoluručitelů za splnění závazku v celém rozsahu. Splní-li pak závazek jeden ze spoluručitelů, náleží mu právo na náhradu zaplaceného dluhu a je oprávněn požadovat subrogační regres (postih) na ostatních spoluručitelích. Vztah spoluručitelů měl tedy povahu solidárního závazku.

Zvláštním institutem upraveným v ustanovení § 1348 Všeobecného zákoníku občanského je tzv. rukojmí postižný (dříve rukojmí návratný). Rukojmí postižný je osoba, která slibuje ručiteli uhradit to, co uhradil on z titulu svého ručení a nebylo mu uhrazeno od dlužníka.

Ručení je ve Všeobecném zákoníku občanském upraveno podrobněji než v současném občanském zákoníku¹⁶. Všeobecný zákoník občanský navíc upravuje i instituty, které nejsou v dnes účinném občanském zákoníku upraveny (spolurukojemství, rukojmí postižný).

---

¹⁵ § 1350 císařského patentu č. 946/1811 Sb. z. s. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 279.

¹⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 27. 10. 2012].

1.4. Úprava ručení v Občanském zákoníku z roku 1950

V souvislosti se změnou společenských a hospodářských poměrů v Československé republice a přijetím Ústavy 9. května byl přijat nový občanský zákoník jako zákon č. 141 Sb. ze dne 25. října 1950, tzv. Střední kodex¹⁷. Občanský zákoník nabyl účinnosti 1. ledna 1951.

Občanský zákoník z roku 1950 v části upravující závazkové právo zavedl oproti právní úpravě ve Všeobecném zákoníku občanském některé nové smluvní typy a navíc zahrnul do občanského zákoníku smlouvy, které v minulosti upravoval obchodní zákoník.

Další změnu oproti úpravě ve Všeobecném zákoníku občanském popsali v publikaci Civilní kodexy autoři Karel Schelle a Jaromír Tauchen následovně: „*A tak využívali řady starých forem, které však plnili novým obsahem, takže v některých případech hovořili o stejných smluvních typech jako kodex z roku 1811, ale ve skutečnosti se jednalo z hlediska obsahu o zcela jiné typy.*“¹⁸

Občanský zákoník z roku 1950 si v oblasti ručení podržel stávající terminologii a i nadále tento institut nazývá rukojemstvím. Upravuje jej v části čtvrté, hlavě dvanácté, a to v ustanoveních paragrafů 288 až 292. Institut ručení je tedy zde upraven v pouhých pěti krátkých paragrafech. „*Z toho je patrné, že v důsledku celkové redukce rozsahu právní úpravy byla řada předtím platných norem přesunuta z kodexu do sféry „samozřejmosti“ nebo máme-li samozřejmost odít do právního jazyka do sféry nevyslovených principů a prvků právní úpravy, jež však mají být i nadále uplatňovány.*“¹⁹

Institut rukojemství je definován v úvodním ustanovení § 288 občanského zákoníku z roku 1950, které zní: „*Kdo se zaručí věřiteli písemným prohlášením za splnění cizího závazku, stává se dlužníkovým rukojmím a je věřiteli zavázán, pokud není ujednáno nic jiného, stejně jako dlužník.*“²⁰ I přes absenci explicitního

---

¹⁷ Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 1. 1951, In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s.

¹⁸ SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 51.

¹⁹ PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Academia, 1995, roč. 85, č. 5, 401-414 s. s. 405.

²⁰ § 288 zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 1. 1951. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 351.

vyjádření nutnosti smlouvy o ručení, je taková smlouva pro platnost z toho vyplývajících závazků nezbytná, což dle Ireny Pelikánové odpovídá současné úpravě ustanovení § 303 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku.²¹

Ustanovení § 289 občanského zákoníku z roku 1950 dává pak věřiteli možnost vymáhat závazek po dlužníkovi až poté, kdy dlužník ani po předchozím upomenutí svůj závazek nesplnil. Jedná se tedy o dispozitivní ustanovení. Sama důvodová zpráva k občanskému zákoníku z roku 1950 uvádí, kdy upomenutí dlužníka není třeba. Jako příklad uvádí situaci, kdy je pobyt dlužníka neznámý.²²

V následujícím paragrafu se stanovuje notifikační povinnost věřitele vůči rukojmímu, spočívající ve sdělení výše a zajištění dlužníkova závazku. Současná právní úprava notifikační povinnost zužuje pouze na výši pohledávky.

Poslední ustanovení upravující rukojemství stanovuje možnost odepření splnění rukojmím za předpokladu, že věřitel způsobil nemožnost plnění.

Mimo část upravující rukojemství, konkrétně v ustanovení § 308, je zakotven v druhé větě institut subrogačního regresu. Splnil-li rukojmí závazek za dlužníka, vstupuje do práv věřitele a je oprávněn domáhat náhrady vůči dlužníkovi toho, co za něj splnil. Za tímto účelem je stanovena povinnost věřitele poskytnout rukojmímu všechny podklady, vztahující se k zajištěnému závazku.²³

Ve srovnání s předcházející právní úpravou institutu rukojemství ve Všeobecném zákoníku občanském byla úprava v zákoně z roku 1950 podstatně stručnější a v této stručnosti ji nalezneme i v aktuálním znění.

1.5. Úprava ručení v Občanském zákoníku z roku 1964

Občanský zákoník, zák. č. 40/1964 Sb.²⁴, ze dne 26. února 1964 vstoupil v účinnost 1. dubna 1964 a za dobu své účinnosti byl mnohokrát doplněn

---

²¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Academia, 1995, roč. 85, č. 5, 401-414 s. s. 405.

²² PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Academia, 1995, roč. 85, č. 5, 401-414 s. s. 405.

²³ § 308 zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 1. 1951, In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 354.

²⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 28. 10. 2012].

a novelizován. Preambule původního znění zákona zakotvuje socialistický charakter občanskoprávních vztahů a vychází z jednoty socialistické ekonomiky a ze souladu zájmů společnosti a občanů.

Institut ručení je zakotven v části první, hlavě páté, a to v ustanovení paragrafů 52 až 56.²⁵ Na rozdíl od předcházející úpravy institutu ručení v občanském zákoníku z roku 1950 dochází k terminologické změně, kdy namísto pojmu rukojemství zákon používá pojmu ručení.

Kromě již zmíněné terminologické úpravy zákon nově upravuje v ustanovení § 54 odst. 2²⁶ právo ručitele uplatnit všechny námitky, které by měl proti věřiteli dlužník.

K nejvýznamnější změně Občanského zákoníku z roku 1964 došlo na začátku 90. let minulého století novelizací zákonem č. 509/1991 Sb. Tato změna reflektovala změnu společensko-politických poměrů v tehdejší České a Slovenské Federativní republice. Institut ručení zákonodárce přesunul do části osmé, oddílu pátého – Zajištění závazků – do ustanovení paragrafů 546 až 550. Novelizace z roku 1991 rozšířila úpravu ručení o první větu ustanovení § 546, které říká: „*Dohodou účastníků lze zajistit pohledávku ručením.*“²⁷. Dřívější úprava řešila vznik ručení písemným prohlášením, čili jednostranným právním úkonem ručitele. Nově vzniká ručení dohodou, tedy dvoustranným právním úkonem mezi věřitelem a ručitelem. Zcela novým ustanovením je také odstavec 3 ustanovení § 548 občanského zákoníku, které upravuje nezbytnost vyslovení souhlasu ručitele s uznáním dluhu dlužníkem proto, aby ručitelský závazek trval. Tato úprava přetrvala dodnes.

Přestože novelizací občanského zákoníku z roku 1991 i následnými novelizacemi došlo k významným změnám některých institutů občanského práva, institutu ručení se tyto změny vyhnuly a současná úprava je oproti původnímu znění občanského zákoníku z roku 1964 pouze drobně pozměněná.

---

²⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 4. 1964. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 399.

²⁶ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 4. 1964. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 410.

²⁷ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 1. 1992. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. s. 557.

2. Současná právní úprava institutu ručení

2.1. Pojem ručení

Ručení patří mezi zajišťovací právní prostředky občanského práva, o čemž svědčí i jeho zařazení v části osmé, oddílu pátém, který je nazván zajištění závazků.

V zákoně č. 40/1960 Sb., občanský zákoník²⁸ (dále jen občanský zákoník) který institut ručení upravuje v paragrafech 546 až 550, definici institutu ručení nenalezneme. Různí autoři definují ručení s drobnými odchylkami. Jednou z nejužitečnějších definic se zdá následující definice: „*Ručením (v právní teorii i praxi se lze též setkat s pojmem rukojemství) se rozumí právní vztah mezi věřitelem a ručitelem, jehož obsahem je závazek ručitele (tj. osoby vždy odlišné od dlužníka) uspokojit pohledávku věřitele, jestliže ji neuspokojí sám dlužník (§ 546).*“²⁹

Ručitel, osoba odlišná od hlavního dlužníka, se zavazuje, že v případě, kdy dlužník věřiteli svůj závazek nesplní, splní jej on sám. Jedná se o závazek osobního charakteru, kdy ručitel odpovídá věřiteli celým svým majetkem, vyjma věcí, které nemohou být zahrnuty do výkonu rozhodnutí dle ustanovení § 322 odst. 2 zákona č. 99/1964 Sb., občanský soudní řád.³⁰

V publikaci Zajištění závazků v ČR³¹ je konstatováno: „*Osobní charakter ručitelského závazku poskytuje věřiteli poměrně výraznou jistotu. Zajištění zde není omezeno, jako je tomu např. u zástavního práva, vazbou na předmět zástavy, nýbrž lze uspokojení pohledávky v rozsahu ručitelského závazku dosáhnout z celého majetku ručitele.*“³² S tímto názorem se nelze vždy ztotožnit. Zajištění závazku je vždy nutno posuzovat individuálně s přihlédnutím k osobě dlužníka, výši zajišťovaného závazku a délce trvání závazku. Riziko ručení

---

²⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 11. 11. 2012].

²⁹ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 2. 5.*, jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 550 s. s. 122.

³⁰ GIESE, Ernst; DUŠEK, Petr; PAYNE-KOUBOVÁ, Jana; DIETSCHOVÁ, Lucie. *Zajištění závazků v České republice. 2. přeprac. a dopl. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2003. 356 s. s. 238

³¹ GIESE, Ernst; DUŠEK, Petr; PAYNE-KOUBOVÁ, Jana; DIETSCHOVÁ, Lucie. *Zajištění závazků v České republice. 2. přeprac. a dopl. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2003. 356 s.

³² GIESE, Ernst; DUŠEK, Petr; PAYNE-KOUBOVÁ, Jana; DIETSCHOVÁ, Lucie. *Zajištění závazků v České republice. 2. přeprac. a dopl. vyd.* Praha: C. H. Beck, 2003. 356 s. s. 213

spatřují především v situaci, kdy ručitel, v minulosti solventní, o svůj majetek přijde, a tím se věřitel dostane do stejné pozice, jako kdyby dlužník o předmět zajištěný zástavním právem přišel.

Občanský zákoník je ovládán principem smluvní svobody, který umožňuje účastníkům se dohodou odchýlit od zákonné úpravy, pokud není zákonem stanoveno jinak. Princip smluvní svobody platí i pro oblast ručení, a tak si účastníci ručitelského závazkového vztahu mohou některé otázky dohodnout odchýlně od znění zákona.

2.2. Funkce ručení

Hlavní funkcí ručení je lepší zajištění splnění závazku dlužníka věřiteli. Věřitel pro případ nesplnění dlužníkem může požadovat plnění po ručiteli. Ručitel sám má proto také zájem na tom, aby dlužník dobrovolně a včas svůj závazek věřiteli splnil. V praxi je tudíž v případech hrozícího neplnění závazku dlužníkem vyvíjen tlak k plnění nejen ze strany věřitele, ale i ze strany ručitele. Tlak ze strany ručitele může být dokonce větší než tlak ze strany věřitele, a to z toho důvodu, že mezi dlužníkem a ručitelem bývají většinou úzké osobní vztahy.

Vedle výše zmíněné funkce zajišťovací má ručení též funkci uhrazovací. Tato funkce nastupuje až v případě, kdy dlužník svůj závazek nesplnil a ručitel ze svých prostředků je povinen uhradit závazek dlužníka věřiteli.

Obě výše zmíněné funkce směřují k větší bezpečnosti pohledávek věřitelů, což může mít za následek větší ochotu k poskytování půjček.

2.3. Subjekty ručení

Úvodem nutno podotknout, že v rámci ručení existují vždy dva závazkové vztahy. Hlavní závazkový vztah je mezi věřitelem a dlužníkem. Závazek dlužníka z hlavního závazkového vztahu je zajištěn vedlejším závazkovým vztahem mezi věřitelem a ručitelem. Samotné ručení, vznikající smlouvou o ručení, má tedy pouze dva subjekty, věřitele a ručitele, kdy ručitel je vždy osobu odlišnou

od osoby dlužníka. Ve vztazích vznikajících v rámci ručení však nalézáme i osobu dlužníka.

*„Ručitelem může být každý subjekt občanského práva, který má způsobilost smlouvu o ručení uzavřít a jehož prohlášení o převzetí ručení věřitel přijme.“*³³ Osoba ručitele a její majetkové poměry jsou zásadním vodítkem pro rozhodnutí věřitele, zda takovou osobu bude jako ručitele akceptovat a zda takto zajištěný závazek bude ochoten poskytnout.

Přestože v celé práci je zmiňován pojem ručitele v jednotném čísle, není vyloučeno, aby se za jednu pohledávku zavázalo ručitelů více. Zaváže-li se více ručitelů za jednu pohledávku a nedojde-li mezi nimi k ujednání o solidárním plnění, pak každý z nich odpovídá jen za poměrnou část dluhu. Požaduje-li věřitel po ručiteli splnění vyšší než odpovídá jeho poměrné části dluhu, musí ručitel o tom bez zbytečného odkladu vyrozumět ostatní ručitele, aby mohli uplatnit své případné námitky proti pohledávce. Současně může takovýto ručitel požadovat od ostatních ručitelů, aby svůj závazek splnili podle výše svých podílů nebo ho jinak zbavili dluhu v rozsahu svých podílů.³⁴ Pokud ručitel poskytl věřiteli plnění ve větším rozsahu, než činí jeho pomyslný podíl, nemůže se domáhat náhrady za poskytnuté plnění po ostatních ručitelích, ale jak ve svém rozsudku uvádí krajský soud v Ústí nad Labem sp. zn. 29 Co 459/2004 může se domáhat náhrady za plnění poskytnuté věřiteli pouze proti dlužníkovi.³⁵

Jestliže ručitel splnil závazek ve větším rozsahu, než na něj připadá, má právo požadovat od ostatních ručitelů poměrnou část na ně připadající.

Jiná situace nastane, dohodnou-li se ručitelé na tom, že budou plnit společně a nerozdílně. Pak každý z nich odpovídá za celý závazek a je na věřiteli, zda bude splnění pohledávky požadovat jen na některých ručitelích, na všech ručitelích, nebo jen na jednom z nich. Pokud splní dluh pouze jeden z ručitelů, povinnost ostatních tím zanikne. Pokud věřitel uplatní celou pohledávku pouze

---

³³ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 2. 5.*, jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 550 s. s. 123.

³⁴ § 511 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 11. 11. 2012].

³⁵ Rozsudek krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 11. 2004 sp. zn. 29 Co 459/2004. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 11. 11. 2012].

u jednoho z ručitelů, a ten následně splní, může pak vymáhat na ostatních ručitelích poměrnou část pohledávky, která by na ně jinak připadala.³⁶

Zákon výslovně neupravuje případ, kdy převezme ručitelský závazek pouze jeden z manželů. Otázkou nutnosti předchozího souhlasu druhého manžela k platnosti ručitelského závazku se zabývají jak právní teoretici, tak ve své rozhodovací praxi soudy. Například rozsudek Nejvyššího soudu v Bratislavě³⁷ sp. zn. 1 Cz 43/73, který je zmíněn i v současné právní literatuře³⁸, dospěl k následujícímu právnímu názoru: „*K ručitelskému závazku jednoho z manželů není třeba souhlasu druhého manžela. Převzetím ručitelského závazku jedním z manželů nevzniká společný ručitelský závazek obou manželů.*“^{39,40} Výše uvedené neplatí bezesbytku. V odůvodnění výše citovaného rozsudku je konstatováno, že týká-li se zajištění závazku záležitostí týkajících se společných věcí manželů, je nutno k převzetí ručitelského závazku jedním manželem nutný souhlas druhého manžela.

Některé subjekty mají možnost převzít ručitelský závazek omezenou přímo ze zákona. Mezi tyto subjekty patří například obce, které dle ustanovení § 38 odst. 3 zákona č. 128/2000Sb., o obcích (obecní zřízení)⁴¹ nemohou ručit za závazky právnických a fyzických osob. Z tohoto ustanovení však existuje šest zákonem stanovených výjimek, které jsou upraveny v ustanovení § 38 odst. 3 písm. a) až f). Pokud obec vezme na sebe ručitelský závazek, který není výslovně zákonem dovolen, takovýto úkon je sankcionován absolutní neplatností.⁴²

---

³⁶ HOLEYŠOVSKÝ, Milan. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Newsletter, 1995. 132 s. s. 84.

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu v Bratislavě ze dne 18. 5. 1973, sp. zn. 1 Cz 43/73. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 17. 11. 2012].

³⁸ FIALA, Josef; KINDL Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 650 s.; BALÁK, František; KORECKÁ, Věra; VOJTEK, Petr. *Občanský zákoník: s judikaturou a souvisejícími předpisy*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1322 s.

³⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu v Bratislavě ze dne 18. 5. 1973, sp. zn. 1 Cz 43/73. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 17. 11. 2012].

⁴⁰ V originále: „*K ručitelskému závazku jednoho z manželů nie je potrebný súhlas druhého manžela. Prevzatím ručitelského závazku jedným z manželů nevzniká spoločný ručitelský závazok obidvoch manželů.*“

⁴¹ Zákon č. 128/2008 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 17. 11. 2012].

⁴² BŘEŇ, Jan. Ručení obce za závazky fyzických a právnických osob. *Moderní obec*. Praha: Economia. 2011. č. 8, 35 s. s. 35.

Věřitel je jako jediný účastníkem obou závazkových vztahů, hlavního závazkového vztahu společně s dlužníkem a vedlejšího závazkového vztahu společně s ručitelem. Věřitel je osoba, které je dlužník zavázán, splnit svůj závazek.

Dlužník je subjektem pouze hlavního závazkového vztahu. Jde o osobu, která je zavázána splnit věřiteli vlastní dluh (jiný závazek).

2.4. Předmět a rozsah ručení

Závazek, za který se může ručitel zaručit, musí být existující a platný. Podmínka existence a platnosti závazku vychází ze zásady akcesority, neboť bez existence a platnosti hlavního závazku nemůže vzniknout ručitelství závazek.

Tomu odpovídá i fakt, že promlčené, případně z jiného důvodu nevymahatelné pohledávky, nelze zajistit ručením. Mezi z jiného důvodu nevymahatelné pohledávky patří například závazky ze hry a sázky, závazky z půjčky do hry a sázky nebo závazky neplatné jen pro nedostatek formy.⁴³

Nelze vyloučit případ, kdy závazek, za který se ručitel zavazuje, je již platný a existující, ale povinnost dlužníka k plnění je vázána na splnění podmínky či na uplynutí času.⁴⁴

Ručením lze zajistit závazek na peněžitě i nepeněžitě plnění. Při zajišťování nepeněžitě plnění je třeba vzít v úvahu, zda se jedná o zastupitelné či nezastupitelné plnění. Za zastupitelné plnění může ručitel převzít závazek bez omezení. „*Jde-li však o plnění nezastupitelné, lze sjednat pro případ porušení smlouvy peněžitou částku (má v podstatě funkci smluvní pokuty) a tuto částku poté zajistit ručením.*“⁴⁵

Ručitel odpovídá věřiteli za závazek dlužníka maximálně do výše závazku dlužníka. Nelze vyloučit, že je ručitel zavázán za závazek v rozsahu nižším nebo za výhodnějších podmínek než je zavázán dlužník. Zavázal-li se ručitel

---

⁴³ ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře s. 1614.

⁴⁴ ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře s. 1613.

⁴⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 2. 5., jubilejní aktualiz. vyd.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 550 s. s. 125.

ke splnění v menším rozsahu než je závazek dlužníka, pak v případě částečného plnění dlužníkem se rozsah ručení nesnižuje, je-li zůstatek dluhu stejný či vyšší než rozsah ručitelského závazku ručitele, za který odpovídá.

Ručitel odpovídá jak za splnění dluhu dlužníka, tak i za příslušenství pohledávky, které je upraveno v ustanovení § 121 odst. 3 občanského zákoníku. Ručitel však neodpovídá za případné náklady spojené se soudním řízením, vedeném proti dlužníkovi, a to z toho důvodu, že věřitel může požadovat splnění závazku ručitelem, i bez tomu předcházejícímu soudnímu řízení proti dlužníkovi. V případě, že ručitel se ve svém prohlášení zaváže i ke splnění takto vzniklých nákladů, pak má věřitel možnost tyto náklady po ručiteli požadovat.⁴⁶

2.5. Akcesorita ručení

Vztah mezi hlavním závazkem a závazkem, který tento vztah zajišťuje, je vztahem akcesorickým neboli odvozeným. Vznik ručitelského závazku je podmíněn existencí platného hlavního závazku mezi věřitelem a dlužníkem. Akcesorita ručitelského závazku ovlivňuje nejen vznik a trvání ručitelského závazku, ale i jeho rozsah a zánik.

Pokud ručitel ve svém ručitelském prohlášení neomezí svůj ručitelský závazek na dobu určitou, platí, že ručení je časově neomezené, tj. trvá do zániku hlavního závazku.⁴⁷ Stejně tak pokud ručitel ve svém ručitelském prohlášení neomezí svůj ručitelský závazek pouze na jeho část, platí, že převzal ručitelský závazek v celém rozsahu.⁴⁸

Ručitel se tudíž nemůže zavázat za závazek dlužníka ve větším rozsahu, než v jakém je zavázán dlužník, ani ke splnění za tíživějších podmínek, než má dlužník. Naproti tomu ručitelský závazek může být sjednán v menším rozsahu a/nebo za výhodnějších podmínek, než k jakým je zavázán dlužník věřiteli.

---

⁴⁶ FALDYNA, František; HUŠEK, Jan; DES, Zdeněk. *Zajištění a zánik závazků*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1995. 144 s. s. 61.

⁴⁷ GIESE, Ernst; DUŠEK, Petr; PAYNE-KOUBOVÁ, Jana; DIETSCHOVÁ, Lucie. *Zajištění závazků v České republice*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 356 s. s. 218.

⁴⁸ HOLEYŠOVSKÝ, Milan. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Newsletter, 1995. 132 s. s. 80.

Akcesorita ručitelského závazku chrání ručitele tím, že: „*Omezením závazku dlužníka v průběhu ručení se omezuje i ručitelský závazek ve stejném rozsahu.*“⁴⁹

Ručitel je také chráněn před nežádoucím zvýšením svého ručitelského závazku tím, že: „*Rozsah ručení se však automaticky nemění, jestliže po jeho vzniku se rozsah dlužníkovy závazku zvětšil.*“⁵⁰

2.6. Subsidiarita ručení

Ručení je postaveno na dvou hlavních zásadách. Vedle již výše zmíněné zásady akcesority se jedná o zásadu subsidiarity. Zásada subsidiarity vyjadřuje právo věřitele požadovat splnění závazku po ručiteli až poté, co nesplní dlužník, přestože byl ke splnění dluhu písemně věřitelem vyzván. Věřitel je povinen poskytnout dlužníkovi poté, co ho písemně vyzval, přiměřenou lhůtu ke splnění závazku. Teprve po marném uplynutí přiměřené lhůty k plnění je věřitel oprávněn splnění závazku požadovat po ručiteli.⁵¹

„*Nevyžaduje se tedy, aby věřitel splnění závazku po dlužníku vymáhal soudně, po ručiteli však může věřitel splnění závazku požadovat až poté, kdy dlužník splatný závazek ani po výzvě nesplnil. Tím se mimo jiné ručitelský závazek odlišuje od závazku spoludlužnického, neboť po spoludlužníkovi je možno vymáhat splnění závazku ihned při splatnosti, aniž by bylo třeba nejprve vyzývat ke splnění ostatní spoludlužníky.*“⁵²

2.7. Vznik ručení

Ručení je právní vztah, který vzniká na základě dohody (smlouvy) mezi věřitelem a ručitelem. Jedná se tedy o dvoustranný právní akt. Z vlastního znění

---

⁴⁹ ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře s. 1614.

⁵⁰ ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře s. 1614.

⁵¹ JEHLIČKA, Oldřich; ŠVESTKA, Jiří; ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 1173 s. s. 661-662

⁵² FALDYNA, František; HUŠEK, Jan; DES, Zdeněk. *Zajištění a zánik závazků*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1995. 144 s. s. 62.

ustanovení § 546 občanského zákoníku, může vyplývat zavádějící výklad, že ručení vzniká písemným prohlášením, což však většina právních teoretiků odmítá. Právní názor uvedený výše je kvalitně odůvodněn v II. dílu komentáře občanského zákoníku⁵³, kde se v komentáři k ustanovení § 546 občanského zákoníku uvádí: „*Ručení vzniká dohodou věřitele a ručitele, jde tedy o dvoustranný (případně vícestranný) právní úkon, nikoliv o úkon jednostranný. Formulace v zákoně („... ručení vzniká písemným prohlášením...“) by snad mohla být považována za matoucí, avšak tímto písemným prohlášením na sebe ručitel „bere povinnost vůči věřiteli“, což lze jen dohodou (nelze na sebe vzít povinnost vůči někomu, aniž by s tím onen někdo souhlasil), navíc zákon výslovně stanoví, že „dohodou účastníků lze zajistit pohledávku ručením“.*“⁵⁴

Prohlášení ručitele, že splní dluh za dlužníka v případě jeho neplnění, má obligatorně stanovenou písemnou formu. Nedostatek písemné formy má za následek neplatnost právního úkonu.⁵⁵ Naproti tomu projev věřitele, že přijímá ručitelovo prohlášení a se vznikem smlouvy o ručení souhlasí, není předepsán. Věřitelův souhlas může být proto i ústní, resp. konkludentní. Stejně tak nejsou zákonem předepsány zvláštní formální náležitosti této smlouvy.

Ručitelské prohlášení musí být určité tak, aby bylo zřejmé, za jaké splnění se ručitel zavazuje. Nemusí však obsahovat slova jako „zaručit se“ nebo „zaručovat se“, z obsahu musí být zřejmý úmysl ručitele – jeho vůle směřující k založení ručitelského závazku. Ručitelské prohlášení nesmí být v rozporu mravy.⁵⁶

Ke vzniku ručitelského závazku není vyžadován souhlas dlužníka, který není ani účastníkem smlouvy o ručení. Proto na platnost ručitelského závazku nemá vliv, uvede-li dlužník ručitele v omyl ohledně skutečností, na základě kterých se rozhodl ručit. Takové počínání dlužníka by mohlo mít za následek povinnost dlužníka uhradit ručiteli případně vzniklou škodu. V tomto

---

⁵³ FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s.

⁵⁴ FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1011.

⁵⁵ § 40 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 25. 11. 2012].

⁵⁶ FIALA, Josef; ŠVESTKA, Jiří. Některé teoretické i praktické otázky ručení podle občanského zákoníku. *Socialistická zákonnost.* Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČSFR, 1972, č. 2, 75-87 s. s. 77.

smyslu rozhodl Městský soud v Praze v rozsudku sp. zn. 20 Co 363/76⁵⁷. Soud rovněž ve svém rozsudku konstatoval, že k jinému důsledku by došlo, pokud by ručitele uvedl úmyslně v omyl věřitel. V takovém případě by pak ručitel mohl odstoupit od smlouvy.

2.8. Uznání dluhu

Ustanovení § 548 odst. 3 občanského zákoníku stanoví: „*Uznání dluhu dlužníkem je účinné vůči ručiteli jen když s ním vysloví souhlas.*“⁵⁸ Dlužník učiní uznání dluhu dle ustanovení § 558 občanského zákoníku a následky, které z toho plynou pro ručitele, pokud s tím vysloví souhlas, jsou upraveny v ustanovení § 110 odst. 1 občanského zákoníku.

Podmínkou vyslovení souhlasu ručitele s uznáním dluhu dlužníkem je ručitel chráněn před výrazným časovým prodloužením jeho ručitelského závazku. Ochrana konkrétně spočívá v nutnosti výslovného souhlasu ručitele s uznáním dluhu dlužníkem. Ručení se promlčuje v obecné tříleté promlčecí lhůtě.⁵⁹ Pokud by však došlo k uznání dluhu dlužníkem, pak dle ustanovení § 110 odst. 1 občanského zákoníku počíná běžet nová promlčecí doba v délce deseti let, jejíž běh počíná okamžikem, kdy k uznání došlo.

Může tak nastat situace, kdy dlužník uzná svůj závazek co do výše a důvodu, ale ručitel s tímto uznáním nevysloví souhlas. Důsledkem toho bude promlčecí lhůta dlužníka a věřitele rozdílná. O tom pojednává rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích sp. zn. 6 Co 1008/89, který konstatuje: „*Na právo ručitele dovolat se promlčení vůči věřiteli dlužníka po uplynutí promlčecí doby podle ustanovení § 101 o. z. nemá vliv písemné uznání dluhu dlužníkem podle ustanovení § 110 odst. 1 o. z.*“⁶⁰

---

⁵⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 1976, sp. zn. 20 Co 363/76. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 25. 11. 2012].

⁵⁸ § 548 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 8. 12. 2012].

⁵⁹ § 101 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 8. 12. 2012].

⁶⁰ Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 9. 1989, sp. zn. 6 Co 1008/89. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 8. 12. 2012].

2.9. Informační povinnost věřitele

Věřitel má po dobu trvání ručitelského závazku informační (notifikační) povinnost vůči ručiteli. Tato povinnost je upravena v ustanovení § 547 občanského zákoníku a týká se pouze výše pohledávky, která je zajištěna ručením. Nejde-li o výši dluhu, „*Je věcí ručitele, aby si opatřil informace o tom, jaké povinnosti mu vyplývají z ručitelského závazku. Věřiteli v tomto směru žádná poučovací povinnost zákonem uložena není.*“⁶¹ Smyslem této úpravy je ochrana zájmů ručitele, který tak získává přehled o aktuální výši dosud nesplaceného dluhu a v případě jeho řádného a včasného neplnění má možnost pozitivně působit na dlužníka, aby plnil.

Povinnost věřitele sdělit výši své pohledávky je podmíněna žádostí ručitele a musí být splněna kdykoli a bez zbytečného odkladu. Forma žádosti ani informace o výši pohledávky zajištěné ručením není zákonem předepsána. Je-li ručitel zavázán jednomu věřiteli vícekrát, je v jeho vlastním zájmu, aby žádost o poskytnutí informace o výši pohledávky byla určitá, tak aby nemohlo dojít k záměně s jinou pohledávkou. Během trvání ručitelského závazku může ručitel žádat o sdělení výše pohledávky i opakovaně a věřitel je povinen tuto informaci vždy podat.⁶²

Nesplnění informační povinnosti, případně sdělení nesprávné výše pohledávky věřitelem nemá žádný vliv na ručitelský závazek. Ručiteli je však dána možnost požadovat náhradu škody, která by mu tímto vznikla.⁶³

Dohodou lze stanovit odchylné podmínky pro informační povinnost věřitele. Jako užitečné se jeví doplnit poskytování informace o výši pohledávky ručiteli nikoli pouze na jeho žádost, ale také v předem dohodnutých termínech.

---

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 8. 1971, sp. zn. 1 Cz 59/71. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 8. 12. 2012].

⁶² ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře s. 1616.

⁶³ FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1014.

2.10. Námitky ručitele

Zákon dává ručiteli právo uplatnit proti věřiteli námitky. Jedná se jednak o námitky, které by mohl uplatnit dlužník a to i tehdy, pokud je dlužník neuplatnil, dále pak námitky vyplývající ze vztahu mezi ručitelem a věřitelem a v neposlední řadě námitky upravené ustanovením § 549 občanského zákoníku.

Mezi námitky, které by mohl uplatnit dlužník, patří například námitka promlčení práva z hlavního závazku, námitka neplatnosti hlavního závazku nebo námitka kompenzace pohledávky dlužníka vůči věřiteli.⁶⁴

Ustanovení § 549 občanského zákoníku upravuje případ, kdy věřitel zavinil, že pohledávka nemůže být uspokojena dlužníkem. Za takové situace může vznést ručitel námitku, a odepřít tak plnění věřiteli. Podmínkou úspěšnosti takové námitky je zaviněné jednání či opomenutí věřitele, jež vedlo k tomu, že pohledávka nebyla dlužníkem zcela nebo z části uspokojena. Forma zavinění může být úmyslná i nedbalostní. Pokud věřitel bude s takovouto námitkou úspěšný, ručitelský závazek zanikne, hlavní závazek však zůstane zachován.⁶⁵

Jako jeden z možných příkladů, kdy ručitel námitku dle ustanovení § 549 občanského zákoníku úspěšně uplatnil, uvádím případ, kdy věřitel bez vážného důvodu oddaloval vymáhání již splatné pohledávky po dlužníkovi, čímž zavinil, že po smrti dlužníka nebude ručitelova pohledávka dědici dlužníka, kteří odpovídají za závazky pouze do výše ceny nabytého dědictví, uspokojena v plné výši (neupokojí-li dědici pohledávku věřitele v plné výši dobrovolně).⁶⁶

Další případ možného využití této námitky je situace, kdy věřitel (banka) svým jednáním znemožnil dlužníkovi přístup k finančním prostředkům na jeho účtu, z kterého byly hrazeny splátky dluhu.⁶⁷

---

⁶⁴ FIALA, Josef; ŠVESTKA, Jiří. Některé teoretické i praktické otázky ručení podle občanského zákoníku. *Socialistická zákonnost*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČSFR, 1972, č. 2, 75-87 s. s. 84.

⁶⁵ FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1017.

⁶⁶ Rozhodnutí č. 62/1973 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek. In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1017.

⁶⁷ Rozhodnutí č. 79/2005 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek. In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1017.

2.11. Písemná výzva a uplatnění nároku proti ručiteli

Vzniku ručitelovi povinnosti plnit předchází věřitelova písemná výzva adresovaná dlužníkovi a nesplnění dluhu dlužníkem ani po uplynutí přiměřené doby po této výzvě.⁶⁸

Pokud věřitel učiní tuto výzvu před datem splatnosti závazku dlužníka, je takto učiněná výzva neúčinná. V takovém případě ručiteli nevznikne povinnost plnit, nebude-li znovu uskutečněna výzva, a to v době po splatnosti dlužníkovra závazku.⁶⁹

Od písemné výzvy adresované dlužníkovi nelze upustit ani v případě, je-li důvodná pochybnost o schopnosti splnění závazku dlužníkem. „*Upuštění od výzvy v těchto případech by totiž oslabovalo právní postavení samotného věřitele, neboť by nebylo nikdy jisté, zda se jeho subjektivní poznatky o neschopnosti dlužníka plnit ukáží v soudním řízení jako pravdivé.*“⁷⁰

Věřitel musí požadovat splnění dluhu nejprve po dlužníkovi. Teprve, pokud dlužník svůj dluh nesplní, může požadovat splnění po ručiteli. Je bez významu, zda dlužník odmítl plnit, plnění odkládá či na výzvu věřitele nereaguje. Tato zásada vychází z historické úpravy námítky pořadí - *beneficium excossionis sive ordinis*, která je již popsána v kapitole úprava ručení v římském právu. „*Pokud by se ručitel zavázal, že uspokojí pohledávku věřitele bez ohledu na to, zda bude dlužník vyzván k plnění, šlo by zřejmě o přistoupení k závazku [533,1,2]*“⁷¹

Akcesorita ručitelského závazku se projevuje v případě, kdy věřitel vyzval dlužníka jen k částečnému splnění dluhu. Nemůže se pak úspěšně domáhat po ručiteli splnění celého dluhu, ale jen té části, kterou požadoval po dlužníkovi.

Věřitel může podat žalobu proti dlužníkovi, i pokud dlužníka před podáním žaloby písemně nevyzval k uhrazení dluhu. Takováto žaloba je totiž

---

⁶⁸ § 548 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 2. 2. 2013].

⁶⁹ FALDYNA, František; HUŠEK, Jan; DES, Zdeněk. *Zajištění a zánik závazků*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1995. 144 s. s. 62.

⁷⁰ SPÁČIL, Jan. K některým sporným otázkám institutu ručení. *Právní Obzor: Teoretický časopis pre otázky štátu a práva*. Bratislava: Slovak Academic Press, 1983, č. 5, 393-402 s. s. 397.

⁷¹ ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře. s. 1617.

považována za písemnou výzvu věřitele dlužníkovi. Tento postup by však s ohledem na ustanovení § 142 a odst. 1 zákona č. 99/1963Sb., občanský soudní řád⁷² měl za následek, že i v případě úspěchu žalobce ve věci, by mu nebyly přiznány náklady řízení.

Přesto, že je písemná výzva adresována dlužníkovi, může se zdát, že je tím vynucováno plnění dlužníka, ale její hlavní smysl spočívá ve vzniku práva věřitele v případě neplnění dlužníka požadovat plnění po ručiteli. Z toho lze vyvodit závěr, že i když je dlužník v prodlení se svým závazkem, automaticky tím nevzniká ručitelovi povinnost plnit, nepředchází-li tomu písemná výzva dlužníkovi. Nic na tom nemění ani případná výzva věřitele zasláná pouze ručiteli.

2.12. Procesní otázky

Věřitel za účelem vymožení dluhu může postupovat dvojím způsobem. Jestliže namísto písemné výzvy dlužníkovi zvolil podání žaloby, pak tato žaloba směřuje pouze proti dlužníkovi. Podá-li věřitel následně žalobu proti ručiteli, jeho případná námitka překážky litispendence (řízení již zahájeného)⁷³ nebude úspěšná. K tomuto závěru dospěl ve svém usnesení také Nejvyšší soud ČR: „Řízení o splnění dluhu mezi věřitelem a dlužníkem nezakládá překážku věci zahájené (§ 83 o. s. ř.) pro řízení o splnění téhož dluhu mezi věřitelem a ručitelem dlužníka.“⁷⁴ Vyzval-li věřitel písemnou výzvou dlužníka k uhrazení dluhu, dlužník svůj dluh nesplnil, může věřitel podat žalobu na dlužníka i ručitele současně.

Problematikou výroky soudního rozhodnutí se velmi pečlivě zabýval Nejvyšší soud v Bratislavě, ve svém stanovisku sp. zn. Cpjf 62/73⁷⁵, který níže podrobím rozboru. Jsou-li v jedné žalobě žalování dlužník a ručitel současně, přisouzenou částku je pak každý ze žalovaných povinen plnit ze samostatného

---

⁷² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 2. 2. 2013].

⁷³ § 83 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 3. 2. 2013].

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 2000, sp. zn. 20 Cdo 723/2000. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 3. 2. 2013].

⁷⁵ Stanovisko Nejvyššího soudu v Bratislavě ze dne 17. 9. 1974, sp. zn. Cpjf 62/73. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 3. 2. 2013].

právního důvodu. Jelikož se jedná o dva oddělené závazky k úhradě téhož dluhu, je zapotřebí již v petitu žaloby tuto skutečnost procesně zohlednit. Ve výroku rozsudku nemůže být přisouzeno věřiteli dvakrát stejné plnění, jednou na základě plnění dluhu dlužníkem a po druhé na základě plnění ručitelského závazku ručitelem. Aby se předešlo rozsudkům, ze kterých by bylo možno vyvodit povinnost plnit věřiteli dvakrát stejné plnění, je věcně a právně správným výrok rozsudku o žalobě věřitele proti dlužníku a ručiteli následující: „„Žalovaní jsou povinni zaplatit žalobci“ jistinu s příslušenstvím ve stanovené lhůtě, s tím, že „plněním jednoho zaniká v rozsahu plnění povinnost druhého žalovaného““. ⁷⁶⁷⁷

S ohledem na znění ustanovení § 91 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu⁷⁸, je-li žalovaných v jedné věci několik, jedná každý z nich samostatně a nevzniká mezi nimi pasivní solidarita. V oblasti ručení toto potvrzuje rozhodnutí, ve kterém je stanoveno, že: „*Nejde o závazek solidárního charakteru, a že tedy není možné soudním rozhodnutím vyslovit povinnost žalovaných zaplatit dluh společně a nerozdílně.*“⁷⁹⁸⁰

2.13. Zánik ručení

Z povahy ručení, jakožto závazku akcesorického, vyplývá, že ručení zaniká zánikem zajištěného závazku. Prominutí dluhu dlužníkem má proto za následek zánik ručitelského závazku. Naproti tomu věřitel se může vzdát svého práva vůči ručiteli, aniž by hlavní závazek zanikl.⁸¹

⁷⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu v Bratislavě, ze dne 17. 9. 1974, sp. zn. Cpjf 62/73. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 9. 2. 2013].

⁷⁷ V originále: "Žalovaní sú povinní zaplatiť žalobcovi" istinu s príslušenstvom v stanovenej lehote, s tým, že "plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného".

⁷⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 9. 2. 2013].

⁷⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 1967, sp. zn. 4 Cz 78/67. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 9. 2. 2013].

⁸⁰ V originále: „*Nejde o závazok solidárneho charakteru a že nemožno teda súdnym rozhodnutím vyslovit povinnosť oboch žalovaných zaplatiť dlh spoločne a nerozdielne.*“

⁸¹ GIESE, Ernst; DUŠEK, Petr; PAYNE-KOUBOVÁ, Jana; DIETSCHOVÁ, Lucie. *Zajištění závazků v České republice*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 356 s. s. 241

Nejčastějším způsobem zániku zajištěného závazku je splnění dluhu dlužníkem. V takovém případě ručení naplnilo svoji zajišťovací funkci, aniž by došlo k naplnění funkce uhrazovací.

Výše konstatované neplatí bez výjimky. Výjimku tvoří případ, kdy dohodou mezi věřitelem a dlužníkem dojde ke zrušení původního závazku a jeho nahrazení novým závazkem. Takovouto situaci upravuje ustanovení § 570 občanského zákoníku a jedná se o tzv. privativní novaci. Ustanovení § 572 občanského zákoníku upravuje důsledek privativní novace na další trvání ručitelského závazku. Ručením je zajištěn i závazek nový. Pokud však ručitel nesouhlasí se zajištěním nového závazku, trvá zajištění jen v rozsahu původního závazku a ručiteli zůstávají zachovány všechny námitky proti původnímu závazku.

Privativní novace se nesmí zaměnit s dohodou o narovnání. Dohodu o narovnání upravuje ustanovení § 585 občanského zákoníku. Účelem této dohody je odstranění spornosti nebo pochybnosti vzájemných práv účastníků dohody. Stejně jako u privativní novace dochází k zániku původního závazku a jeho nahrazení závazkem novým. I přes značnou podobnost těchto dvou institutů, existuje zásadní rozdíl v právních důsledcích spojených s ručitelským závazkem. Otázku srovnání dohody o narovnání a privativní novace, resp. jejich důsledků na existující ručitelský vztah rozebírá velmi podrobně ve svém rozsudku sp. zn. 33 Cdo 2725/2008 Nejvyšší soud ČR takto: *„Zatímco v případě privativní novace je otázka dalšího trvání ručitelského závazku řešena výslovně v § 572 obč. zák. tak, že ručení zánikem původního závazku nezaniká, trvá dále a zajišťuje i nově vzniklý závazek, u narovnání obdobná právní úprava chybí. Neobsahuje-li zákon právní úpravu účinků narovnání na ručitelský závazek, pak nelze než dovodit, že v případě zániku původního závazku narovnáním zaniká rovněž jeho zajištění ručením, které se na nově vzniklý závazek, jenž nahradil závazek původní, nevztahuje.“*⁸²

Zemře-li ručitel, může dojít k dvojí situaci. Pokud za života ručitele vznikla povinnost k úhradě dluhu namísto dlužníka, povinnost splnit dluh

---

⁸² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 33 Cdo 2725/2008. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 17. 2. 2013].

přechází na dědice ručitele, který odpovídá za zůstavitelovy dluhy ve smyslu ustanovení § 470 občanského zákoníku do výše ceny nabytého dědictví. K jiné situaci dochází v případě, kdy ručiteli za jeho života nevznikla povinnost splnit dluh za dlužníka. Vlastní ručitelský závazek nemá charakter dluhu, a tudíž tento závazek nepřechází smrtí ručitele na dědice a zaniká.

Smrt dlužníka neovlivňuje závazek ručitele vůči věřiteli. K tomuto závěru došel Nejvyšší soud ČR svým rozsudkem sp. zn. 1 Cz 78/72, kterým konstatoval, že: *„Nelze proto námitku dědice, že odpovídá za dluh zemřelého jen v rozsahu daném tímto ustanovením, považovat za námitku uvedenou v ustanovení § 54 odst. 2 o. z. (podle něhož ručitel může vůči věřiteli uplatnit všechny námitky, které by měl proti němu dlužník), neboť nejde o námitku vyplývající z postavení dlužníka, právě tak jako nelze - jak již bylo uvedeno - vyvodit z něho omezení odpovědnosti ručitele za dluh zemřelého dlužníka jen do výše úměrné odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele.“*⁸³ Zemře-li za trvání ručitelského závazku dlužník, závazek dlužníka přechází na jeho dědice, ale pouze do výše majetku nabytého dědictví.

Ručitelský závazek dále zaniká v případě, kdy ručitel nedal souhlas se změnou v osobě dlužníka. Zákon tuto situaci upravuje v ustanovení § 532 občanského zákoníku a jedná se o převzetí dluhu.

Dalšími způsoby zániku ručitelského vztahu jsou dohoda, prominutí dluhu, splnutí osoby věřitele a dlužníka, úspěšné uplatnění námítky nebo uplynutí času, na který byl ručitelský závazek sjednán.

2.14. Subrogační regres

Ustanovení § 550 občanského zákoníku upravuje situace poté, co dojde ke splnění dluhu ručitelem, následovně: *„Ručitel, který dluh splnil, je oprávněn požadovat na dlužníkovi náhradu za plnění poskytnuté věřiteli.“*⁸⁴

Výklad tohoto ustanovení se liší. V komentáři k občanskému zákoníku⁸⁵ autoři vyjádřili názor, že poté, co ručitel dluh splní, přecházejí na něj ze zákona

⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 1873, sp. zn. 1 Cz 78/72. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 17. 2. 2013].

⁸⁴ § 550 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 9. 2. 2013].

práva věřitele. Dle tohoto názoru by se jednalo o tzv. zákonnou cessi. Naproti tomu autoři učebnice Občanské právo hmotné⁸⁶, jsou toho názoru, že splní-li ručitel dluh věřiteli, ručitelský závazek zaniká a ručiteli vzniká právo na plnění vůči dlužníkovi, má vůči dlužníkovi regres.

Osobně se přikláním k tomu názoru, že se nejedná o zákonnou cessi, ale jde o zánik ručitelského závazku a vznik práva požadovat náhradu za plnění po dlužníkovi. Pro zajímavost uvádím vývoj v pohledu na tuto problematiku u autorů učebnice Občanské právo hmotné 2, kteří ve 4. vydání⁸⁷ výslovně píšou o zákonné cessi, zatímco v následujícím 5. vydání⁸⁸ již o zákonné cessi není zmínka, ale píšou o zániku ručitelského závazku a vzniku práva požadovat náhradu.

Z hlediska výše regresního nároku může ručitel požadovat vše, co z titulu ručitelského závazku věřiteli splnil. Výjimku tvoří případy, kdy se ručitel dostal do prodlení se splněním svého závazku, případně plnil-li v důsledku soudního rozhodnutí. V těchto případech není oprávněn požadovat po dlužníkovi úroky z prodlení, případně náhradu nákladů soudního řízení.⁸⁹

Okamžikem splnění ručitelského závazku začíná běh promlčecí lhůty. Mohlo by se zdát, že z pohledu dlužníka se jedná o bezdůvodné obohacení, které se promlčuje, dle ustanovení § 107 odst. 1, 2 občanského zákoníku, ve zvláštních lhůtách. Tento pohled by ale byl v rozporu s ustálenou judikaturou. Otázkou promlčení ručitelova regresního nároku se zabýval Nejvyšší soud ČR ve své zprávě sp. zn. Cpj 34/74 takto: „*V rámci odpovědnosti za neoprávněný majetkový prospěch (dnes bezdůvodné obohacení) nelze řešit případy, kdy povinnost plnit je dána na základě zvláštního ustanovení zákona (např. nárok ručitele proti dlužníkovi) nebo jiné právní povinnosti (např. závazku ze smlouvy).*“⁹⁰. V tomto

---

⁸⁵ ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře s. 1620.

⁸⁶ FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 650 s. s. 413.

⁸⁷ KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan. *Občanské právo hmotné 2. 4.*, aktualiz. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2006. 612 s. s. 138.

⁸⁸ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 2. 5.*, jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 550 s. s. 124.

⁸⁹ Vážný č. 9825/1930 In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1018.

⁹⁰ Zpráva Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 1975, sp. zn. Cpj 34/74. In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1018.

případě se tedy použije obecná tříletá promlčecí lhůta dle ustanovení § 101 občanského zákoníku.

3. Komparace s úpravou v obchodním zákoníku

Ručení je v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník⁹¹ (dále jen obchodní zákoník), upraveno v části třetí, hlavě první, dílu šestém, konkrétně v paragrafech 303 až 312. Přestože obchodní zákoník byl od svého vzniku mnohokrát novelizován, institutu ručení se tyto změny dotkly pouze minimálně. Vzhledem k tomu, že institut ručení je v obchodním zákoníku upraven komplexně, nelze pro ručení v obchodních závazkových vztazích použít, a to ani subsidiárně, příslušná ustanovení v občanském zákoníku.

Dle ustanovení § 263 odst. 1 obchodního zákoníku mají ustanovení paragrafu 303, 304, 306 odst. 2 a 3, 308, 311 odst. 1 a 312 téhož zákona kogentní povahu, což znamená, že nemohou být vyloučeny ani omezeny projevem odchylné vůle subjektů právního vztahu, ani jiných subjektů.

*„Ručením dle úpravy v obchodním zákoníku se vždy řídí zajištění vztahů obchodně právních bez ohledu na to, kdo je ručitelem. Jinak řečeno, obchodním zákoníkem se řídí zajištění obchodněprávního vztahu, i když je ručitelem fyzická osoba nepodnikatel.“*⁹² Dále mohou použít úpravu ručení dle obchodního zákoníku i nepodnikající fyzické osoby, za předpokladu, že se na použití obchodního zákoníku dohodnou a s touto dohodou ručitel výslovně souhlasí nebo byl-li s ní v době vzniku ručitelského závazku seznámen.⁹³

3.1. Předmět ručení

Na rozdíl od právní úpravy v občanském zákoníku, která předmět ručitelského závazku výslovně neupravuje, obchodní zákoník předmět ručitelského závazku upravuje v ustanovení § 304. Dle tohoto ustanovení lze ručením zajistit jen platný závazek dlužníka nebo jeho část. Obchodní zákoník ze zásady akcesority však stanoví výjimky, které jsou zakotveny v druhé větě odst. 1 ustanovení § 304 a v druhém odstavci ustanovení § 304.

---

⁹¹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 20. 2. 2013].

⁹² HOLEYŠOVSKÝ, Milan. *Základní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Newsletter, 1995. 132 s. s. 81.

⁹³ § 262 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 20. 2. 2013].

Z druhé věty prvního odstavce ustanovení § 304 obchodního zákoníku vyplývá, že závazek ručitele platně vznikne, přestože hlavní závazek je neplatný pro nedostatek způsobilosti dlužníka brát na sebe závazky a ručitel o dlužníkově nedostatku způsobilosti dlužníka brát na sebe závazku v době svého prohlášení věděl. „*Věřitel totiž závazkový vztah uzavřel jenom z toho důvodu, že závazek je zajištěn ručením.*“⁹⁴ Nedostatek způsobilosti dlužníka uzavřít závazek s věřitelem může spočívat u právnické osoby v tom, že v době uzavření závazku nemá právní subjektivitu. Věřitel nese důkazní břemeno o tom, že ručitel o nedostatku způsobilosti dlužníka brát na sebe závazky v době převzetí ručení věděl. Jelikož je závazek dlužníka neplatný, je ručitel zavázán k plnění namísto dlužníka.

Dle odst. 2 ustanovení § 304 obchodní zákoník umožňuje vznik ručitelského závazku i v případech, kdy hlavní závazek vznikne v budoucnu nebo je podmíněný. „*Tímto způsobem může být například zajištěn závazek, který má vzniknout na základě smlouvy o uzavření budoucí smlouvy, či závazek, jehož vznik je závislý na splnění odkládací podmínky.*“⁹⁵

3.2. Pluralita ručitelů

Obdobně jako občanský zákoník umožňuje obchodní zákoník převzetí ručitelského závazku více ručiteli za stejný závazek dlužníka. V takovém případě ručí každý z ručitelů za celý závazek, tzv. společně a nerozdílně a vůči ostatním ručitelům má stejná práva jako spoludlužník. V případě nesplnění dluhu dlužníkem může věřitel požadovat splnění po kterémkoli z nich.⁹⁶

3.3. Vznik ručení

Výklad ustanovení upravující vznik ručení v obchodním zákoníku je stejně jako výklad ustanovení upravující vznik ručení v občanském zákoníku sporný. Vznik ručení upravuje ustanovení § 303 obchodního zákoníku, které zní: „*Kdo*

---

⁹⁴ FALDYNA, František; HUŠEK, Jan; DES, Zdeněk. *Zajištění a zánik závazků*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1995. 144 s. s. 61.

⁹⁵ FALDYNA, František; HUŠEK, Jan; DES, Zdeněk. *Zajištění a zánik závazků*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1995. 144 s. s. 61.

⁹⁶ HOLEYŠOVSKÝ, Milan. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Newsletter, 1995. 132 s. s. 84.

věřiteli písemně prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník vůči němu nesplní určitý závazek, stává se dlužníkovým ručitelem.“⁹⁷. Názorová nejednotnost spočívá v posouzení otázky, zda ručitelství vzniká již na základě písemného prohlášení ručitele, že uspokojí věřitele, pokud tak neučiní sám dlužník nebo zda je jeho vnik spojen se souhlasem věřitele s osobou ručitele.

Dle Ireny Pelikánové: „*Výklad o absenci smlouvy při ručení je zcela nepřijatelný. Představa, že by věřiteli mohl být vnucen ručitel jednostranným prohlášením, aniž může věřitel vznik ručení jakkoli ovlivnit, naprosto odporuje základním principům soukromého práva.*“⁹⁸ Ke vzniku ručitelství závazku je proto nutné souhlasné stanovisko věřitele s osobou ručitele.

Naproti tomu odlišný právní názor je vyjádřen v monografii Milana Holeyšovského. Autor se striktně drží znění zákona, a tudíž souhlas věřitele s osobou ručitele nevyžaduje. Dle jeho názoru ručení vzniká jednostranným právním úkonem ručitele, a to ručitelstvím písemným prohlášením věřiteli. Pokud by věřitel osobu ručitele neakceptoval, ručitelství závazek by přesto vznikl. Věřitel v tomto případě může vyjádřit svůj nesouhlas se vznikem ručitelství závazku tím, že přestože mu dlužník nesplnil, není povinen na ručiteli požadovat splnění pohledávky, tudíž de facto tímto úkonem ručení odmítne.⁹⁹

Lze se přiklonit k názoru Ireny Pelikánové. Ručení plní svou funkci pouze v případě, kdy věřitel s osobou ručitele souhlasí, přičemž tento souhlas bývá udělován s přihlédnutím k majetkovým poměrům ručitele.

Prohlášení ručitele adresované věřiteli musí být písemné a dostatečně určité. Požadavek určitosti zajišťovaného závazku v prohlášení o ručení nalezneme v rozsudku Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Odo 350/2006. „*Prohlášení o ručení (§ 303 obch. zák.) musí obsahovat označení věřitele, dlužníka a ručitele, vymezení (určitého) ručením zajišťovaného závazku a projev*

---

⁹⁷ § 303 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 23. 2. 2013].

⁹⁸ PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Academia, 1995, roč. 85, č. 5, 401-414 s. s. 413.

⁹⁹ HOLEYŠOVSKÝ, Milan. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Newsletter, 1995. 132 s. s. 82

*vůle ručitele, že tento závazek uspokojí, neučiní-li tak dlužník.*¹⁰⁰ Nejvyšší soud výše uvedeným rozsudkem dále konstatoval, že požadavek určitosti závazku je nezbytné vykládat tak, aby nebylo možné jej zaměnit s jiným.

Ustanovení § 312 obchodního zákoníku stanoví, že pro ručení, které vzniká ze zákona, se přiměřeně použijí ustanovení paragrafů 305 až 311. V rámci obchodního zákoníku se setkáváme se zákonným ručením u společníků některých typů obchodních společností, u smlouvy o prodeji podniku, u smlouvy o přepravě, u smlouvy o tichém společenství a u smlouvy o obchodním zastoupení. Zákonné ručení nalezneme i v jiných právních předpisech, například v zákoně č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby¹⁰¹.

3.4. Výzva k plnění

V občanském zákoníku je písemná výzva doručená dlužníkovi nezbytným předpokladem toho, aby se věřitel mohl úspěšně domáhat plnění pohledávky na ručiteli. Oproti tomu obchodní zákoník stanoví výslovně v druhé větě § 306 odst. 1 výjimky.

Věřitel je zbaven povinnosti učinit písemnou výzvu dlužníkovi, pokud tuto výzvu není schopen učinit. *„Ustanovení postihuje jednak případy, kdy věřitel nemůže výzvu uskutečnit, ať již proto, že tomu dlužník brání (např. dlužník – fyzická osoba se skrývá, či jinak maří doručení výzvy) anebo z objektivních příčin (např. dlužník není fyzicky schopen výzvu převzít, protože je v bezvědomí apod.).*¹⁰² Za nemožnost uskutečnění výzvy věřitelem se považuje i případ, kdy soud rozumnými prostředky nezjistil místo pobytu dlužníka a tudíž ani věřitel nemůže mít rozumně možnost zjistit jeho pobyt a následně mu doručit výzvu.¹⁰³

---

¹⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 29 Odo 350/2006. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 23. 2. 2013].

¹⁰¹ Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 25. 2. 2013].

¹⁰² ŠTEGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1671 s. s. 1131

¹⁰³ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 4. 1998, sp. zn. 5 Cmo 549/97. In: ŠTEGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1671 s. s. 1132.

Písemná výzva adresovaná dlužníkovi se dále nevyžaduje, jestliže je nepochybné, že dlužník svůj závazek nesplní. Jedním z důvodů je, bylo-li proti dlužníkovi zahájeno insolvenční řízení.

3.5. Doručení zprávy a námitky

Obchodní zákoník ukládá ručiteli povinnost doručit zprávu dlužníkovi o tom, že byl věřitelem vyzván k plnění.¹⁰⁴ „Z dikce „po doručení zprávy“ se dovozuje, že ručitelovo oznámení musí být písemné.“¹⁰⁵

Po doručení zprávy je dlužník povinen bez zbytečného odkladu sdělit ručiteli všechny námitky, které by mohl uplatnit vůči věřiteli. Pokud tak neučiní, nemůže tyto námitky v budoucnu uplatnit vůči ručiteli.¹⁰⁶

Vedle práva ručitele uplatnit své námitky i námitky dlužníka, dává obchodní zákoník ručiteli možnost použít pohledávky dlužníka za věřitelem či své pohledávky za věřitelem k vzájemnému započtení.¹⁰⁷

Sdělí-li dlužník ručiteli námitky, se kterými nebude úspěšný v případném soudním řízení, je dlužník povinen nahradit ručiteli náklady, které mu v této souvislosti vznikly.¹⁰⁸ Neúspěšnost námitek může vyplývat z jejich nesprávnosti (dlužník sdělil ručiteli, nepravdivou informaci). „Není však ani vyloučeno, že ručitel nebude při uplatnění námitek úspěšný přesto, že takové námitky jsou po právu – i v takovém případě má nárok na náhradu vzniklých nákladů.“¹⁰⁹ Autoři komentáře¹¹⁰ jsou toho názoru, že v případě, kdy dlužník vznese

---

¹⁰⁴ § 309 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 25. 2. 2013].

¹⁰⁵ FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1018.

¹⁰⁶ § 309 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 25. 2. 2013].

¹⁰⁷ § 306 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 25. 2. 2013].

¹⁰⁸ § 306 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 25. 2. 2013].

¹⁰⁹ ŠTEGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1671 s. s. 1132.

¹¹⁰ ŠTEGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1671 s.

oprávněnou námitku a řádně ji doloží a pouze v důsledku nesprávného jednání ručitele tato námitka není úspěšná, pak ručitel nemá právo na náhradu nákladu.¹¹¹

3.6. Uznání závazku

Uznání závazku dlužníkem, upravené v ustanovení § 323 obchodního zákoníku, má účinky i vůči ručiteli. Na rozdíl od úpravy v ustanovení § 548 občanského zákoníku zde není vyžadován souhlas ručitele s uznáním závazku dlužníkem a důsledky spojené s uznáním závazku dlužníkem má účinky vůči ručiteli vždy.

Pokud tedy dlužník svůj závazek uzná, běží dle ustanovení § 407 odst. 1 obchodního zákoníku jak dlužníkovi tak ručiteli nová čtyřletá promlčecí lhůta ode dne uznání závazku. Pro uznání závazku vyžaduje obchodní zákoník písemnou formu¹¹². Uznat lze stejný závazek i opakovaně, závazek se však promlčí nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy promlčecí doba počala poprvé běžet¹¹³.

Ustanovení § 323 obchodního zákoníku je dle ustanovení § 263 odst. 1 obchodního zákoníku kogentní, tudíž nelze se od jeho znění odchýlit.

3.7. Zánik ručení

Ručitelský závazek zaniká, stejně jako v občanském zákoníku, zanikne-li závazek hlavní, což je důsledek zásady akcesority. Zatímco v občanském zákoníku platí tato zásada bez výjimky, obchodní zákoník svoji úpravou uvedenou v ustanovení § 311 odst. 2 stanoví dvě výjimky. Ručení nezaniká, pokud ručitel svůj závazek splnit může, přestože dlužníkovi závazek zanikl pro nemožnost plnění. Ručení taktéž nezaniká, zanikl-li hlavní závazek jakožto důsledek zániku právnické osoby, jež je dlužníkem. „*Princip akcesority je*

---

¹¹¹ ŠTEGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1671 s. s. 1132.

¹¹² § 323 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 2. 3. 2013].

¹¹³ § 408 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 2. 3. 2013].

*prolomen ve prospěch zvýšené ochrany věřitele, neboť ručení je mj. poskytováno právě z toho důvodu, aby věřitel měl možnost svoji pohledávku uspokojit tehdy, jestliže nastanou tyto nepříznivé okolnosti.*¹¹⁴

3.8. Zákonná cesse

Obchodní zákoník v ustanovení § 308 upravuje důsledek spojený s ručitelovým splněním závazku. Splnil-li ručitel závazek dlužníka, vstupuje do práv věřitele a stává se věřitelem dlužníka, a to v rozsahu v jakém závazek dlužníka splnil. Ručiteli vzniká vůči věřiteli právo spočívající ve vydání dokladů a pomůcek, potřebných k uplatnění nároku vůči dlužníkovi.

Jestliže ručitel na základě zákona vstupuje do práv věřitele, jedná se o tzv. zákonnou cessi. Odlišně je to upraveno v občanském zákoníku (§ 550), kde ručitel v případě, že splnil dluh za dlužníka, do práv věřitele nevstupuje. Je však oprávněn požadovat na dlužníkovi to, co splnil. Jedná se tedy o zánik ručitelského závazku a vznik práva požadovat náhradu za plnění po dlužníkovi.

3.9. Shrnutí

Úprava ručení v obchodním zákoníku je ve srovnání s občanským zákoníkem detailněji zpracovaná. Výše v této kapitole jsou popsány a srovnány hlavní odlišnosti právních úprav v občanském zákoníku a v obchodním zákoníku. Tam, kde jsou úpravy ručení v občanském a v obchodním zákoníku velmi podobné, nebylo nutné činit jejich srovnání, a tudíž v této kapitole nejsou popsány.

Obchodní zákoník, upravující soukromoprávní vztahy, umožňuje smluvní volnost stran, účastníci smluvních vztahů mají možnost si své vztahy upravit dohodou odchylně od zákonného znění. Ustanovení § 263 odst. 1 obchodního zákoníku však obsahuje výčet kogentních ustanovení, od kterých se nelze odchýlit.

---

¹¹⁴ FALDYNA, František; HUŠEK, Jan; DES, Zdeněk. *Zajištění a zánik závazků*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1995. 144 s. s. 65.

4. Komparace s úpravou v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník¹¹⁵ (z důvodu lepší přehlednosti pro účely této kapitoly nazývaný současný občanský zákoník) je platný a účinný již od roku 1964. Za dobu své existence byl mnohokrát novelizován, čímž došlo ke zrušení mnoha ustanovení, vložení nových ustanovení a přesunutí některých ustanovení do samostatných zákonů. Česká republika prošla zásadními politickými i společenskými změnami, proto přijetí nového občanského zákoníku, který by tyto změny reflektoval, bylo více než žádoucí.

Již v devadesátých letech dvacátého století při Ministerstvu spravedlnosti ČR vznikla komise pro rekodifikaci občanského práva, která byla tvořena odborníky různých právnických profesí (soudci, advokáti, notáři a akademičtí pracovníci). Karel Eliáš společně s Michaelou Zuklíkovou pracoval od roku 2000 na věcném záměru a společně s dalšími členy autorského týmu pokračoval také v přípravě paragrafovaného znění.¹¹⁶

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník¹¹⁷ (dále Nový občanský zákoník) vstoupí v účinnost dnem 1. 1. 2014. Je tvořen 3081 paragrafy a je rozdělen do pěti částí, které se dále dělí na hlavy, díly a oddíly. Veškeré soukromoprávní vztahy budou upraveny pouze třemi kodexy – Novým občanským zákoníkem, zákonem o obchodních korporacích¹¹⁸ a zákonem o mezinárodním právu soukromém¹¹⁹. I přes to, že jsou velké tlaky na odložení účinnosti Nového občanského zákoníku, vše zatím nasvědčuje tomu, že vstoupí v účinnost na začátku příštího roku.

---

¹¹⁵ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting [cit. 7. 3. 2013].

¹¹⁶ Časové mezníky přípravy nového občanského zákoníku. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/legislativni-proces.html>.

¹¹⁷ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/NOZ%20interaktiv.pdf.

¹¹⁸ Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/ZoK_interaktiv.pdf.

¹¹⁹ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/ZMPS%20interaktiv.pdf.

Ručení je v Novém občanském zákoníku upraveno v části čtvrté, hlavě I., dílu 8 a oddílu 2 - Zajištění dluhu, celkem 11 paragrafy, konkrétně v paragrafech 2018 až 2028.

Důvodová zpráva¹²⁰ k Novému občanskému zákoníku uvádí, že právní úprava ručení vychází ze současné právní úpravy ručení v obchodním zákoníku.

Nový občanský zákoník významným způsobem mění terminologii, především z důvodu jeho srozumitelnosti i pro laickou veřejnost. Smyslem této změny je, aby jeden pojem byl používán pouze v jednom významu. V současném občanském zákoníku i v obchodním zákoníku termín závazek mnohdy v sobě zahrnoval i termín dluh. Autoři Nového občanského zákoníku, vědomi si současné nepřesné terminologické úpravy, striktně rozlišují mezi termíny dluh a závazek. Termín závazek používají pro pojmenování vztahu mezi věřitelem a dlužníkem, zatímco termín dluh je plnění, ke kterému je dlužník povinen vůči věřiteli.¹²¹

Již první ustanovení Nového občanského zákoníku upravující ručení, ustanovení § 2018, v prvním odstavci uvádí nezbytnost akceptace ručitelova písemného prohlášení. Tím je vyjádřena smluvní povaha vzniku ručení, která je zdůrazněna již v důvodové zprávě¹²² k Novému občanskému zákoníku. Bez výslovné akceptace ručitelova písemného prohlášení, ručení nevzniká a tudíž věřitel po ručiteli nemůže splnění dluhu požadovat. V současné úpravě institutu ručení v obchodním i v současném občanském zákoníku dochází ke sporům, zda ručení vzniká smlouvou, či písemným prohlášením ručitele. Převažuje názor, že ručení vzniká dvoustranným právním úkonem, tedy smlouvou. Nový občanský zákoník svou důvodovou zprávou¹²³ i svým zněním jednoznačně zakotvuje vznik ručení písemným prohlášením ručitele a akceptací tohoto prohlášení věřitelem, čímž předchází sporům týkajících se vzniku ručení.

---

¹²⁰ Důvodová zpráva. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

¹²¹ Závazkové právo. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/smluvni-pravo/koncepcni-zmeny.html>.

¹²² Důvodová zpráva. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-stora/files/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

¹²³ Důvodová zpráva. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

Ustanovení § 2019 Nového občanského zákoníku vychází z ustanovení § 304 obchodního zákoníku. Nový občanský zákoník rozšiřuje, stejně jako u zástavního práva, okruh dluhů, které je možno zajistit ručením.¹²⁴ Výslovně umožňuje zajistit ručením i „*soubor dluhů určitého druhu, vznikajících dlužníku v určité době nebo soubor různých dluhů z téhož právního důvodu*“¹²⁵. Současná právní úprava umožňuje ručiteli v písemném prohlášení zavázat se za více závazků dlužníka, které v písemném prohlášení jednoznačně určí. Nový občanský zákoník tedy touto úpravou výslovně zakotvil to, k čemu v praxi již dochází. Znění druhého odstavce ustanovení § 2019 Nového občanského zákoníku je z větší části převzato z ustanovení § 304 odst. 1 druhé věty obchodního zákoníku. Rozdíl spočívá především v tom, že ručitel o nezpůsobilosti dlužníka brát na sebe závazky nejenom věděl, ale i vědět musel.

Třetí ustanovení Nového občanského zákoníku upravující institut ručení, ustanovení § 2020, se liší od ustanovení § 307 odst. 2 obchodního zákoníku pouze terminologicky.

První odstavec ustanovení § 2021 Nového občanského zákoníku se drobně odchyľuje od ustanovení § 306 obchodního zákoníku. Nově upravená je otázka ručení na dobu určitou v druhém odstavci ustanovení § 2021 Nového občanského zákoníku. Toto ustanovení zachovává věřiteli právo na plnění dluhu ručitelem, byl-li v době existence ručitelského závazku k plnění vyzván. Na rozdíl od ostatních ustanovení upravujících ručení se tento odstavec jeví jako nadbytečný a v otázce formy výzvy věřitele ručiteli dostatečně neupravený.

V následujících dvou ustanoveních, ustanovení § 2022, § 2023 Nového občanského zákoníku, jsou upraveny námitky ručitele vůči věřiteli. Ustanovení § 2022 je totožného znění s ustanovením § 549 občanského zákoníku. Ustanovení § 2023 odst. 1 je téměř totožné s ustanovením § 548 odst. 2 občanského zákoníku. Ustanovení § 2023 odst. 2 Nového občanského zákoníku odpovídá ustanovení § 306 odst. 3 občanského zákoníku. „*Vychází se ze stávající úpravy, která je totožná v ObčZ i ObchZ, podle níž je ručitel oprávněn uplatnit*

---

¹²⁴ NĚMEC, Robert. Zajištění závazků podle nového občanského zákoníku. *Právní rádce: měsíčník Hospodářských novin*. Praha: Economía. 2011. č. 6. 16- 20 s. s. 19.

¹²⁵ § 2019 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/NOZ%20interaktiv.pdf.

*vůči věřiteli všechny námitky, které vůči němu měl dlužník. V případě neúspěšného uplatnění námitek, které ručiteli sdělil dlužník, je tento povinen nahradit ručiteli náklady s tím spojené.*¹²⁶

Znění ustanovení § 2024 Nového občanského zákoníku upravuje možnost dlužníka uplatnit všechny námitky vůči ručiteli, které mohl sám uplatnit, za předpokladu, že ručitel uspokojil věřitele bez jeho vědomí. Dále upravuje nemožnost uplatnění námitek dlužníkem, na které ručitele neupozornil bez zbytečného odkladu poté, co mu ručitel oznámil, že po něm věřitel požaduje plnění. Toto ustanovení obsahově odpovídá ustanovení § 309 obchodního zákoníku. Dochází k terminologické změně v druhé větě tohoto ustanovení, kde namísto doručení zprávy ručitelem dlužníkovi o tom, že je po něm požadováno plnění, má ručitel v Novém občanském zákoníku povinnost oznámit tuto skutečnost. V komentáři k občanskému zákoníku¹²⁷ se dovozuje, že doručení zprávy musí být učiněno písemnou formou. V Novém občanském zákoníku není stanovena forma, jakou má být oznámení dlužníkovi učiněno. Jistotu, jakou formou má ručitel učinit oznámení přinese až praxe.

Ustanovení § 2025 Nového občanského zákoníku v prvním odstavci doslovně přebírá úpravu z ustanovení § 310 obchodního zákoníku. „*Zůstává zachován princip zakotvený v ObchZ, z něhož vyplývá, že právo věřitele vůči ručiteli se nepromlčí před promlčením práva vůči dlužníkovi.*“¹²⁸ Druhý odstavec z ustanovení § 2025 Nového občanského zákoníku téměř doslovně přebírá úpravu ve třetím odstavci ustanovení § 548 současného občanského zákoníku, který stanoví, že bez výslovného souhlasu ručitele nejsou následky uznání dluhu dlužníkem vůči němu účinné.

Současný občanský zákoník v části upravující ručení výslovně neupravuje zánik ručení. Nový občanský zákoník zánik ručení upravuje v ustanovení § 2026.

---

¹²⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; ČERNÝ, Filip; JUNGWIRTHOVÁ, Marianna; KLÍMA, Pavel; PROFELDOVÁ, Tereza; ŠROTOVÁ, Eliška. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 830 s. s. 545.

¹²⁷ FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. s. 1018.

¹²⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; ČERNÝ, Filip; JUNGWIRTHOVÁ, Marianna; KLÍMA, Pavel; PROFELDOVÁ, Tereza; ŠROTOVÁ, Eliška. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 830 s. s. 545.

První odstavec zní takto: „*Ručení zaniká zánikem dluhu, který zajišťuje.*“¹²⁹ Toto ustanovení odpovídá ustanovení § 311 odst. 1 obchodního zákoníku, které vyjadřuje zásadu akcesority. Ve druhém odstavci ustanovení § 2026 Nového občanského zákoníku je popsána výjimka ze zásady akcesority, a to případ, kdy ručení nezaniká i přes to, že dluh zanikl pro nemožnost plnění dlužníka nebo pro zánik právnické osoby, která je dlužníkem. Předpokladem dalšího ručení však je, že ručitel může dluh splnit. Analogickou úpravu lze nalézt v ustanovení § 311 odst. 2 obchodního zákoníku.

Situaci, kdy za dluh dlužníka ručí více ručitelů, upravuje ustanovení § 2027 Nového občanského zákoníku. Úprava je opět velmi podobná úpravě ustanovení § 307 odst. 1 obchodního zákoníku. Pokud se za stejný dluh zaručí více ručitelů, ručí solidárně a vůči sobě mají stejná práva jako spoludlužníci.

Závěrečné ustanovení upravující ručení zní: *“Zákonným ručením za nepeněžitý dluh je zajištěna peněžitá pohledávka, která věřiteli přísluší při porušení zajištěného dluhu.”*¹³⁰ Jde o zcela nové ustanovení, které nemá předlohu ani v současném občanském zákoníku ani v obchodním zákoníku. V současné právní literatuře se však lze setkat s názorem, že nepeněžitý dluh s nezastupitelným plněním lze zajistit, pokud je sjednána pro případ porušení závazku peněžitá částka (smluvní pokuta).¹³¹

V ustanovení § 2011 Nového občanského zákoníku, v dílu 8 Zajištění a utvrzení dluhu, oddílu 1 Obecná ustanovení, je upravena informační povinnost věřitele sdělit ručiteli na jeho žádost kdykoli a bez zbytečného odkladu výši dluhu. Obdobná úprava je stanovena v současném občanském zákoníku v ustanovení § 547 a v ustanovení § 305 obchodního zákoníku.

Mimo ustanovení upravující ručení je v dílu 7 Zánik závazků, oddílu 1 Splnění, v ustanovení § 1937 Nového občanského zákoníku upraveno splnění dluhu ručitelem a důsledky vyplývající z jeho splnění. První odstavec ustanovení

---

¹²⁹ § 2026 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 13. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/NOZ%20interaktiv.pdf.

¹³⁰ § 2028 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 13. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/NOZ%20interaktiv.pdf.

¹³¹ Viz kapitola č. 3 Současná právní úprava institutu ručení, podkapitola Předmět a rozsah ručení

§ 1937 Nového občanského zákoníku umožňuje ručiteli splnit dluh bez souhlasu dlužníka. Velmi podobným způsobem upravuje tuto otázku ustanovení § 332 odst. 1 obchodního zákoníku. První věta druhého odstavce ustanovení § 1937 Nového občanského zákoníku zní: „*Splněním dluhu vstupuje tato osoba do práv věřitele a má právo, aby jí dlužník vyrovnal, co za něho plnil.*“¹³² Toto ustanovení vychází z ustanovení § 332 odst. 2 obchodního zákoníku, je však mnohem přesnější a propracovanější. Současný občanský zákoník upravuje právo ručitele požadovat na dlužníkovi náhradu za splnění dluhu věřiteli. Nejde tudíž o zákonnou cessi, nýbrž o zánik ručitelského závazku a vznik práva požadovat náhradu za plnění po dlužníkovi. Naproti tomu Nový občanský zákoník a obchodní zákoník výslovně zakotvují zákonnou cessi, tj. poté, co ručitel dluh splní, vstupuje ze zákona do práv věřitele. Nový občanský zákoník v poslední větě druhého odstavce stanovuje, že „*Věřitel vydá tomu, kdo za dlužníka plnil, potřebné doklady o pohledávce a sdělí mu vše, co je k uplatnění pohledávky zapotřebí.*“¹³³ Obdobná povinnost věřitele vydat osobě, která splnila dlužníkům závazek všechny své důkazní prostředky, je upravena v druhém odstavci ustanovení § 332 obchodního zákoníku. Současný občanský zákoník vydání listinných podkladů nezbytných pro vymáhání toho co ručitel plnil místo dlužníka neupravuje.

4.1. Shrnutí ručení v Novém občanském zákoníku

Dle mého názoru terminologické změny v oblasti ručení v Novém občanském zákoníku jsou pozitivní. Jasně odlišení pojmů *dluh* a *závazek* vede k větší přehlednosti právní úpravy. V současné právní úpravě občanského a obchodního zákoníku v oblasti ručení dochází k terminologickým odlišnostem, kdy pro stejný obsah je použit jednou termín dluh a jednou závazek.

Úprava v Novém občanském zákoníku odstranila nejasnosti v otázce vzniku ručení tím, že zakotvila nezbytnost akceptace ručitelského prohlášení

---

¹³² § 1937 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 13. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/NOZ%20interaktiv.pdf.

¹³³ § 1937 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 13. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/NOZ%20interaktiv.pdf.

věřitelem. Z toho vyplývá, že ručení nevzniká pouhým prohlášením ručitele, ale ke vzniku ručitelského závazku se vyžaduje jeho akceptace věřitelem.

Nový občanský zákoník v oblasti ručení vychází z úpravy ručení v obchodním zákoníku. Většina takto převzatých ustanovení je téměř totožná, dochází pouze k drobným změnám, jejichž důsledkem není změna smyslu ustanovení.

Ze současného občanského zákoníku jsou převzaty ustanovení obsahující možnost ručitele odepřít plnění, zavinil-li věřitel nemožnost splnění pohledávky dlužníkem a ustanovení upravující podmínky účinnosti uznání dluhu dlužníkem vůči ručiteli.

Nový občanský zákoník výslovně upravil situace, ke kterým v současné praxi dochází, nejsou však zákonem výslovně upraveny. Jedná se o případ, kdy se ručení poskytuje za soubor dluhů určitého druhu vznikajících dlužníku v určité době nebo soubor dluhů z téhož právního důvodu a dále o případ, kdy je převzato ručení za nepeněžitý dluh.

5. Zahraniční úprava institutu ručení ve vybrané evropské zemi

V této kapitole bude pojednáno o bulharské právní úpravě institutu ručení. Součástí této kapitoly je i stručné pojednání o předcházející právní úpravě.

V souvislosti se vznikem samostatného bulharského knížectví v roce 1878 vyvstala nutnost vytvořit nové právní předpisy, které by odpovídaly novým politickým a ekonomickým vztahům v zemi. Proto Ministerstvo spravedlnosti vytvořilo legislativní komisi, jejímiž členy byli Hristo Stoyanov, Peter Danchev a Atanas Petrov a jejichž úkolem bylo vytvořit soukromoprávní předpis obsahující závazkové právo. Předlohou nového, dnes již neúčinného zákona nazvaného Закон за задълженията и договорите¹³⁴ byl italský zákoník Codice Civile z roku 1865¹³⁵ ¹³⁶.

5.1. Současná právní úprava ručení v bulharském právu

V současné době je institut ručení upraven v zákoně č. 275 ze dne 22. 11. 1950, Закон за задълженията и договорите¹³⁷ (dále jen Zákon o závazcích a smlouvách), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 1951 a od té doby byl mnohokrát novelizován. Institut ručení je upraven v části VII. Zajištění pohledávky, v člancích 138 až 148.

První ustanovení upravující ručení, článek 138 Zákona o závazcích a smlouvách, upravuje smlouvu o ručení, kterou se ručitel zavazuje vůči věřiteli za splnění závazku jiné osoby. Smlouva o ručení má obligatorně písemnou formu. Třetí věta tohoto ustanovení stanovuje nutnost existence závazku, který má ručení zajišťovat, čímž je vyjádřena zásada akcesority ručení. Nevylučuje se však převzetí ručení za podmíněný či budoucí závazek.

---

¹³⁴ Закон за задълженията и договорите, Zákon o povinnostech a smlouvách, dnes již neúčinný

¹³⁵ Codice Civile, italský zákoník občanský, vyhlášený královským dekretem č. 262 ze dne 16. března 1942.

¹³⁶ Закон за задълженията и договорите. In: *Pravoto.net* [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupné z: http://pravoto.net/material/zakon_za_zadyljeniqta_i_dogovorite/52221.

¹³⁷ Zákon č. 275/22. 11. 1950., Закон за задълженията и договорите, ve znění pozdějších předpisů. In: *lex.bg* [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

Článek 139 Zákona o závazcích a smlouvách v první větě stanoví, že ručitel se může zavázat i jen za část závazku nebo za příznivějších podmínek než je zavázán dlužník. Druhá věta upravuje případy, kdy se ručitel zavázal ve větším rozsahu nebo za tíživějších podmínek, než je zavázán dlužník. V takovém případě se jeho závazek snižuje na úroveň závazku hlavního, tj. dlužníkovu závazku.

Následující článek upravuje rozsah ručení. Ručitelství závazek zahrnuje i náklady spojené s vymožením pohledávky.¹³⁸

V první větě článku 141 Zákona o závazcích a smlouvách je vyjádřena společná a nerozdílná povinnost ručitele a dlužníka za splnění závazku. Situaci, kdy jeden závazek u jednoho dlužníka zajišťuje více ručitelů, upravuje druhá věta článku 141 Zákona o závazcích a smlouvách. V takovém případě každý z ručitelů odpovídá za celý závazek, pokud není dohodnuto jinak.

V Zákoně o závazcích a smlouvách je možnost uplatnit námitky ručitele vůči věřiteli upravena v článku 142. Ručitel může uplatnit všechny námitky, které má dlužník, a to i v případě, že je dlužník sám neuplatnil.

Ručitel, který splnil závazek namísto dlužníka, může požadovat po dlužníkovi jistinu, úroky a vynaložené náklady poté, co mu oznámil, že proti němu podal žalobu. Ručitel má dále právo požadovat zákonný úrok ze zaplacených částek, počínaje dnem zaplacení. Ručitel může plnit z ručitelství závazku pouze po předchozím upozornění dlužníka. V opačném případě dlužník může uplatnit všechny námitky, které by mohl uplatnit vůči věřiteli. Dále má právo požadovat vrácení toho, co věřitel neoprávněně obdržel.¹³⁹

Ustanovení článku 144 Zákona o závazcích a smlouvách stanoví dlužníkovi, který splnil svůj závazek, povinnost neprodleně o tomto informovat ručitele.

Případ, kdy za jeden závazek u jednoho dlužníka se zaváže více ručitelů a splní jen jeden z nich je upraven článkem 145 Zákona o závazcích a smlouvách.

---

¹³⁸ Článek 140 zákona č. 275/22. 11. 1950., zákon o povinnostech a smlouvách, ve znění pozdějších předpisů. In: *lex.bg* [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

¹³⁹ Článek 143 zákona č. 275/22. 11. 1950., zákon o povinnostech a smlouvách, ve znění pozdějších předpisů. In: *lex.bg* [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

V takovém případě ručitel, který splnil celý závazek, může požadovat po ostatních ručitelích část dluhu na ně připadající.

První věta článku 146 Zákona o závazcích a smlouvách upravuje přechod práv z věřitele na ručitele, pokud ručitel splnil závazek dlužníka, a to i v případě, že dlužník o ručení nevěděl. Druhá věta článku 146 řeší případ, kdy závazek dlužníka je zajištěn kromě ručení také zástavním právem nebo hypotékou. Ručitel vstupuje do práv věřitele proti třetím osobám, které zajistili stejný závazek dlužníka zástavním právem nebo hypotékou, avšak pouze do výše, kterou by po nich mohl požadovat soudní cestou, kdyby byli spoluručители. Třetí věta článku 146 zní: „*Ručení zaniká, když s ohledem na jednání věřitele ručitel nemůže vstoupit do práv věřitele.*“¹⁴⁰

Pokud věřitel podal žalobu na dlužníka do šesti měsíců po dni splatnosti závazku, zůstává ručitelský závazek zachován. Toto platí i v případě, že ručitel výslovně svoje ručení omezil do doby trvání hlavního závazku. Poskytne-li věřitel dlužníkovi dodatečnou lhůtu na plnění, není toto prodloužení účinné vůči ručiteli, pokud s tím nevyslovil souhlas.¹⁴¹

Běh promlčecích lhůt u ručitele a dlužníka je na sobě nezávislý. Tudiž přerušení promlčecí lhůty u dlužníka závazku nemá žádné účinky vůči ručiteli, rovněž tak přerušení promlčecí lhůty ve vztahu k ručiteli nemá účinky vůči dlužníkovi.¹⁴²

5.2. Srovnání českého a bulharského práva v oblasti ručení

Ručení v bulharském právu vzniká na základě písemné smlouvy mezi věřitelem a ručitelem. V českém právu se dovozuje vznik také na základě smlouvy, u které se však nevyžaduje písemná forma. České právo sice nepožaduje písemnou formu smlouvy, vyžaduje však písemné prohlášení ručitele, kterým se

---

¹⁴⁰ V originále: „*Поръчителството се погасява, когато поради действията на кредитора поръчителят не може да встъпи в правата му.*“ In: *lex.bg* [online]. [cit. 18. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

¹⁴¹ Článek 147 zákona č. 275/22. 11. 1950., zákon o povinnostech a smlouvách, ve znění pozdějších předpisů. In: *lex.bg* [online]. [cit. 18. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

¹⁴² Článek 148 zákona č. 275/22. 11. 1950., zákon o povinnostech a smlouvách, ve znění pozdějších předpisů. In: *lex.bg* [online]. [cit. 18. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

ručitel zavazuje plnit v případě neplnění dlužníka. Písemné prohlášení ručitele však bulharské právo nezná.

Zásady, na kterých je postaveno ručení v českém právu tj. subsidiarita a akcesorita, se rovněž uplatňují v bulharském právu v oblasti ručení.

Oproti české úpravě, bulharské právo v oblasti ručení obsahuje povinnost dlužníka, v případě splnění svého závazku informovat o této skutečnosti ručitele. Nesplnění této povinnosti však není spojeno s žádnou sankcí. Touto úpravou se výrazným způsobem snižuje možnost splnění věřiteli dlužníkem i ručitelem zároveň. Pokud se tak již stane, je dle článku 143 ručitel oprávněn požadovat vrácení neoprávněného plnění. V českém právu by se na takový případ pohlíželo jako na bezdůvodné obohacení.

Specifický způsob zániku ručení v bulharském právu je upraven v článku 147 Zákona o závazcích a smlouvách. Nepodá-li věřitel proti dlužníkovi žalobu do šesti měsíců ode dne splatnosti hlavního dluhu, ručení zaniká. Tato šesti měsíční lhůta je prekluzivní. Ručitelský závazek trvá i po skončení hlavního závazku, pokud věřitel podal žalobu proti dlužníkovi do šesti měsíců po dni splatnosti, a to i v těch případech, kdy ručitel výslovně omezil trvání svého závazku na dobu trvání hlavního závazku.¹⁴³

V ostatním je úprava a výklad ručení velmi podobný úpravě a výkladu ručení v českém právu,

---

¹⁴³ Článek 143 zákona č. 275/22. 11. 1950., zákon o povinnostech a smlouvách, ve znění pozdějších předpisů. In: *lex.bg* [online]. [cit. 18. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

6. Úvahy de lege ferenda

Po prostudování celé problematiky související s institutem ručení a následném zpracování tohoto tématu v diplomové práci jsem dospěla k názoru, že institut ručení je v občanském zákoníku velmi stroze upraven. Nový občanský zákoník institut ručení upravuje sice podrobněji, ale i přesto, že úprava v Novém občanském zákoníku je propracovanější, stále dle mého názoru vykazuje drobné nedostatky. Nedomnívám se, že je nezbytně nutné zásadně měnit to, co funguje, přesto se v této kapitole pokusím navrhnout některé změny, týkající se ručení. Níže uvádím některé náměty k zamyšlení, jak by bylo možné institut ručení zlepšit (neboli krátké úvahy de lege ferenda).

Samotný vznik ručení není v současné právní úpravě jasně upraven. Není stanovena lhůta, ve které věřitel musí přijmout ručitelské prohlášení, forma akceptace písemného prohlášení ručitele také chybí. V důsledku výše uvedeného nelze určit přesný okamžik vzniku ručitelského závazku.

Domnívám se, že výše uvedený problém by mohl být odstraněn tím, že ručitel bude účastníkem již samotného hlavního závazkového vztahu mezi věřitelem a dlužníkem. Vzniklá smlouva tak bude kromě hlavního závazku obsahovat i ručitelský závazek. Smlouva obsahující hlavní i ručitelský závazek by obligatorně musela být v písemné formě, tak aby v budoucnu nebylo možné ručitelský závazek zpochybnit.

Tím by odpadl nejasný výklad samotného vzniku ručitelského závazku. Věřitel by tak osobu ručitele akceptoval již na samém počátku vzniku smlouvy a osoba ručitele by byla nezpochybnitelná. Ani v Novém občanském zákoníku není určena lhůta, do kdy musí věřitel akceptovat ručitelské prohlášení. Touto třístrannou smlouvou by akceptace ručitele nastala podpisem posledního účastníka smlouvy. Navíc by taková smlouva upravovala všechny podmínky hlavního závazkového vztahu, a tak by bylo jasné, za jakých podmínek by byl ručitel povinen splnit svůj ručitelský závazek.

Pro další návrh změny mi byla částečnou inspirací úprava ručení v bulharském právu. Zákonnou úpravu institutu ručení bych rozšířila o povinnost

dlužníka i věřitele po splnění závazku dlužníkem informovat písemně ručitele o tom, že dlužník svůj závazek splnil a tím došlo k zániku ručitelského závazku.

Další novou povinností dlužníka by bylo informovat věřitele i ručitele o skutečnosti, že vše nasvědčuje tomu, že dlužník nebude schopen dostát svým závazkům, a tudíž hrozí, že ručitel bude muset splnit závazek namísto dlužníka.

Účelem žádného soukromoprávního předpisu není, aby upravoval všechny situace, ke kterým může v praxi dojít. Navíc popis a úprava různých situací v praxi se vyskytujících by byla natolik rozsáhlá, že by to mohlo činit problémy v orientaci v takovém předpisu.

Soukromoprávní vztahy jsou ovládány zásadou smluvní volnosti, a tak si účastníci mohou vzájemná práva a povinnosti dohodou ujednat odchylně od zákonného znění.

Je však si třeba uvědomit, že ani „dokonalá“ právní úprava nezajistí věřiteli, že ručitel bude schopen splnit závazek za dlužníka, v případě jeho neplnění.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem podrobně rozebrala ručení, institut, který je jedním ze způsobů zajištění závazků. Hlavní funkce ručení jsou funkce zajišťovací a funkce uhrazovací. Ručení je v českém právu upraveno jak v občanském, tak v obchodním právu.

Ručení patří mezi velmi staré právní instituty. Institut ručení se vyskytuje již v Římském právu, přičemž základní znaky (akcesorita, subsidiarita) ručení zůstávají do dnešní doby nezměněné.

Z nastudované literatury jsem si utvořila názor, že velmi efektivně bylo ručení upraveno ve středověku. V té době se závazky zajišťovaly ctí, majetkem, svobodou a prostřednictvím tzv. rukojmího. Ztráta ctí byla tehdy považována za významnou společenskou újmu, a proto ručení ctí bylo efektivní. V dnešní době si lze jen těžko představit věřitele, který by svojí pohledávku zajistil ctí.

Dle mého názoru lze ručení považovat za efektivní formu zajištění závazku. Ručitel se zavazuje, že závazek za dlužníka splní, pokud ho nesplní sám dlužník, a to celým svým majetkem, zatímco např. u zástavního práva je předmětem zajištění jen individualizovaná věc, ať již movitá či nemovitá, u které může dojít ke změně její hodnoty nebo dokonce k jejímu zániku. Druhým kladem ručitelského závazku je přistoupení třetí osoby - ručitele - k hlavnímu závazku dlužníka, který závazek splní v případě nesplnění dlužníkem. Např. u smluvní pokuty nepřistupuje třetí osoba, závazek tak zajišťuje jen dlužník, což může mít za důsledek snížení pravděpodobnosti vymožení hlavního závazku.

Efektivnost zajištění závazku ručením se však může snižovat v závislosti na délce trvání ručitelského závazku. Čím déle ručitelský závazek trvá, tím větší je pravděpodobnost změny majetkových poměrů na straně ručitele.

Úprava institutu ručení v občanském zákoníku je velmi stručná. Chybí výslovná úprava převzetí ručitelského závazku jedním z manželů, formy akceptace písemného prohlášení ručitele věřitelem, lhůta pro akceptaci písemného prohlášení ručitele věřitelem nebo forma, jakou má věřitel povinnost sdělit ručiteli výši své pohledávky vůči dlužníkovi a případná sankce za neposkytnutí takového sdělení. Výklad některých ustanovení občanského zákoníku je možný několika

způsoby, proto dochází k rozdílné interpretaci (například otázka vzniku ručení). Nedostatečná právní úprava je doplňována četnou judikaturou. Některá soudní rozhodnutí, jež jsou aplikována i v současnosti, pochází ze 70. let minulého století. Toto dokazuje relativní neměnnost ručení a z toho vycházející konstantní rozhodovací praxi soudů.

Obchodní zákoník upravuje institut ručení podrobněji než občanský zákoník. Obsahuje ustanovení, které v občanském zákoníku, v části, která upravuje ručení, nenalezneme, např. ručení více ručiteli. I přes podrobnější úpravu nelze aplikovat ustanovení obchodního zákoníku pro občanskoprávní vztahy.

Úprava některých otázek spojených s ručením je upravena v občanském a obchodním zákoníku odchýlně. Jako příklad uvádím uznání dluhu dlužníkem, se kterým v občanském zákoníku musí ručitel vyslovit souhlas, aby jím byl vázán, na rozdíl od úpravy v obchodním zákoníku, kde již samotné uznání závazku dlužníkem je vůči ručiteli účinné. Obdobně rozdílný důsledek má úprava ručení více ručiteli. V občanském zákoníku každý z ručitelů zajišťuje jen poměrnou část, na rozdíl od obchodního zákoníku, kde každý z ručitelů odpovídá solidárně za celý závazek dlužníka. Zdánlivě stejná úprava má tak naprosto odlišné důsledky pro ručitele. U obou výše uvedených případů občanský zákoník více chrání ručitele před nepříznivými důsledky.

Má-li být závazek dlužníka zajištěn ručením, pak zpravidla osobu ručitele vyhledává dlužník. Věřitel není povinen akceptovat jakéhokoli ručitele. Rozumně uvažující věřitel si předem zjistí bonitu ručitele a teprve s ohledem na výsledek šetření se rozhodne, zda je ručitel schopen svoji zajišťovací a uhrazovací funkci splnit a zda jeho ručitelství závazek přijme.

Zákon dává ručiteli právo kdykoli si vyžádat a následně získat informace ohledně aktuální výše pohledávky věřitele za dlužníkem. Pokud se ručitel dozví, že dlužník svůj závazek neplní řádně a včas, lze očekávat, že sám ručitel bude na dlužníka vyvíjet tlak, aby ten svůj závazek splnil.

Od okamžiku, kdy ručitel učiní písemné prohlášení, že splní závazek dlužníka, pokud závazek nebude splněn dlužníkem, a toto prohlášení předá

věřiteli, by si měl být vědom rizika, že bude nucen plnit místo dlužníka, pokud ten svůj závazek nesplní. Ručitel je povinen svůj ručitelský závazek splnit i v případě, že je téměř jisté, že náhradu za plnění poskytnuté věřiteli zpět nezíská.

Nabytím účinnosti Nového občanského zákoníku skončí stav, kdy institut ručení byl odlišným způsobem upravován v občanském zákoníku a v obchodním zákoníku. Samotný fakt, že i nová právní úprava institut ručení obsahuje, a to poměrně obsáhlou úpravou (ve srovnání s občanským zákoníkem), napovídá tomu, že institut ručení má i dnes nezastupitelnou roli v rámci zajištění závazků.

Úprava ručení v Novém občanském zákoníku z větší části přebírá úpravu ručení z obchodního zákoníku, částečně pak z občanského zákoníku. Nový občanský zákoník v oblasti ručení žádné zásadní změny nepřináší, dochází však k terminologickým a jazykovým úpravám. I přes ucelenou úpravu v Novém občanském zákoníku zůstávají některé v minulosti neupravené otázky stále neupravené, a to i přes to, že by praxe vyřešení těchto otázek určitě uvítala.

Ve své diplomové práci jsem popsala úpravu ručení ve vybrané evropské zemi, konkrétně v Bulharské republice a srovnala jsem ji s úpravou institutu ručení v České republice. Text bulharského zákona, ve kterém je institut ručení upraven, společně s odkazem na bulharské webové stránky, na kterých lze nalézt články s právní problematikou mně na základě mé žádosti zaslala ředitelka studentské organizace ELSA Bulgaria (The European Law Students' Association).

Úprava institutu ručení v bulharském právu je velmi podobná úpravě v českém právu. Institut ručení je v bulharském právu upraven v zákoně o závazcích a smlouvách, kde je mu věnován skoro stejný rozsah jako v Novém občanském zákoníku.

V úvahách de lege ferenda jsme navrhla změny, které by dle mého názoru mohly zlepšit právní úpravu ručení, a tím i zvýšit četnost využívání tohoto institutu v praxi.

Institut ručení je v občanském zákoníku stručně upraven. Absence výslovné právní úpravy některých postupů, které praxe vyžaduje, může mít za následek méně časté využívání institutu ručení. Tento nedostatek je zhojen

četnými soudními rozhodnutími, s kterými však neprávnická veřejnost není velmi často seznámena. Opomíjenost institutu ručení může být dále způsobena nedůvěrou věřitelů v tento institut jako takový. Ani propracovaná právní úprava totiž nezaručí věřiteli, že ručitel v době, kdy bude mít plnit namísto dlužníka, nebude v takové situaci, aby závazek splnit mohl, i přes jeho dobrou vůli ke splnění. Proto je pro věřitele vhodnější využívat institut ručení pouze k zajištění krátkodobých závazků, kdy lze předpokládat, že se za krátkou dobu majetkové poměry věřitele nijak výrazně nezmění.

Za předpokladu, že by byl závazek zajišťován ručitelem s dostatečnou bonitou, případně několika bonitními ručiteli, hlavní závazek by byl sjednán na krátkou dobu, nevidím důvod, proč bych věřiteli zajištění závazku ručením nedoporučila.

Přínos této práce spatřuji v uceleném popisu institutu ručení, doplněný o zásadní soudní rozhodnutí a shrnutí některých názorů právních teoretiků na výkladově problematické otázky institutu ručení.

Resumé

The topic of this thesis is „*Guaranty*“. The institute of juridical guaranty belongs among provisory measures and is covered by civic and business codes of laws.

This thesis deals in six chapters with Guaranty from the point of view of ewly amended civic code of law.

First chapter describes the development of the guaranty institute, beginning from old Romans and finishing with today's code of law after it has gone through vast post-socialist amendments. The importance of the institute of guaranty is underlined by the fact that it was already dealt with in Roman Law and its elementary principles have stood without larger changes to present days.

Second chapter contains a detailed description of the institute of Guaranty in the Civil Code of Law. It also targets controversies raised by legal experts in the area of Guaranty institute. This chapter comprises an analysis of several crucial judicial decisions, which complement the brief covering of Guaranty in the Civil Code of Law.

Third chapter describes arrangement of Guaranty in commercial code and compares the notion of it with that in the Civil Code. The scope of arrangement of Guaranty is in commercial code much broader and detailed. With respect to complexity of Guaranty arrangement in the Commercial Law it is not possible to use guaranty notions described in the Civil Code for solutions in commercial relations.

Fourth chapter is devoted to arrangement of Guaranty in new Civil Code. This chapter describes step by step the wording of particular paragraphs in both Civil Code and Commercial Code. Conclusion of this chapter deals with evaluation of juridical arrangement of Guaranty in new Civil Code.

Fifth chapter describes enactment of Guaranty in Bulgarian law, which is presented in the Law of Liabilities and Contracts. The thesis also in this chapter depicts particular definitions and compares them with those in Czech law.

Last chapter is devoted to considerations de lege ferenda and suggests some changes in the field of Guaranty.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

BALÁK, František; KORECKÁ, Věra; VOJTEK, Petr. *Občanský zákoník: s judikaturou a souvisejícími předpisy*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 1322 s. Zákony s judikaturou. ISBN 978-807-4003-417.

BĚLOHLÁVEK, Alexander J.; ČERNÝ, Filip; JUNGWIRTHOVÁ, Marianna; KLÍMA, Pavel; PROFELDOVÁ, Tereza; ŠROTOVÁ, Eliška. *Nový občanský zákoník. Srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 830 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

FALDYNA, František; HUŠEK, Jan; DES, Zdeněk. *Zajištění a zánik závazků*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1995. 144 s. ISBN 80-901683-5-3.

FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 788 s. ISBN 978-80-7357-395-9.

FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8.

GIESE, Ernst; DUŠEK, Petr; PAYNE-KOUBOVÁ, Jana; DIETSCHOVÁ, Lucie. *Zajištění závazků v České republice*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 356 s. ISBN 80-7179-658-1.

HOLEYŠOVSKÝ, Milan. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Newsletter, 1995. 132 s. ISBN 80-907792-1.

JEHLIČKA, Oldřich; ŠVESTKA, Jiří; ŠKÁROVÁ, Marta a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 1153 s. ISBN 80-7179-662-X.

JIREČEK, Josef; JIREČEK, Hermenegild a kol. *M. Brikiého z Licka Práva městská dle textu z r. 1536*. Praha: Právnická jednota, 1880. s. 111–112. In: KNOLL, Vilém. Ručení osobní svobodou, ctí a vírou v právu městském. Stručný přehled. In: *Proměny soukromého práva: sborník příspěvků z konference ke 200. výročí vydání ABGB*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 437 s. s. 22.

KINCL, Jaromír; URFUS, Valentin; SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. 386 s. ISBN 80-7179-031-1.

KNAPPOVÁ, Marta; ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan. *Občanské právo hmotné 2*. 4., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2006. 612 s. ISBN 80-7357-131-5.

KNOLL, Vilém. Ručení osobní svobodou, ctí a vírou v právu městském. Stručný přehled. In: *Proměny soukromého práva: sborník příspěvků z konference ke 200. výročí vydání ABGB*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 437 s. ISBN 978-802-1056-138.

KRISTIÁN Z KOLDÍNA, Pavel. *Krátká summa*. 258 s. In: KNOLL, Vilém. Ručení osobní svobodou, ctí a vírou v právu městském. Stručný přehled. In: *Proměny soukromého práva: sborník příspěvků z konference ke 200. výročí vydání ABGB*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 437 s. ISBN 978-802-1056-138.

MALÝ, Karel. *České právo v minulosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 1995. 269 s. ISBN 80-85903-01-6.

MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přeprac. vyd. Praha: Linde, 2004. 673 s. ISBN 80-7201-433-1.

SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír; SKŘEJPEK, Michal. *Civilní kodexy*. Vyd. 1. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. ISBN 978-80-7418-070-5.

ŠTEGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1671 s. ISBN 80-7179-516-X.

ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné 2*. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 550 s. ISBN 978-80-7357-473-4.

ŠVESTKA, Jiří; SPÁČIL, Jan; ŠKÁROVÁ, Marta; HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník II. § 460-880. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1114 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-108-6.

Odborné články

BŘEŇ, Jan. Ručení obce za závazky fyzických a právnických osob. *Moderní obec*. Praha: Economia, 2011. č. 8, 35 s. ISSN 1211-0507

FIALA, Josef; ŠVESTKA, Jiří. Některé teoretické i praktické otázky ručení podle občanského zákoníku. *Socialistická zákonnost*. Praha: Ministerstvo spravedlnosti ČSFR, 1972. č. 2, 75-87 s. ISSN 0037-8305

NĚMEC, Robert. Zajištění závazků podle nového občanského zákoníku. *Právní rádce: měsíčník Hospodářských novin*. Praha: Economia, 2011. č. 6. 16-20 s. ISSN 1210-4817

PELIKÁNOVÁ, Irena. Ručení. *Právník: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Praha: Academia, 1995. 5, 401-414 s. ISSN 0231-6625

SPÁČIL, Jan. K některým sporným otázkám institutu ručení. *Právní obzor: Teoretický časopis pro otázky státu a práva*. Bratislava: Slovak Academic Press, 1983, č. 5, 393-402 s. ISSN 0032-6984

Zákony

Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 1. 1951. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír; SKŘEJPEK, Michal. *Civilní kodexy*. Vyd. 1. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. ISBN 978-80-7418-070-5.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 1. 1991. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír; SKŘEJPEK, Michal. *Civilní kodexy*. Vyd. 1. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. ISBN 978-80-7418-070-5.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 4. 1964. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír; SKŘEJPEK, Michal. *Civilní kodexy*. Vyd. 1. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s. ISBN 978-80-7418-070-5.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Zákon č. 128/2008 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas Consulting.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/NOZ%20interaktiv.pdf

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/ZoK_interaktiv.pdf

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/odborne_texty/ZMPS%20interaktiv.pdf

Zákon č. 275/22. 11. 1950., Закон за задълженията и договорите, ve znění pozdějších předpisů. In: *lex.bg* [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupné z: <http://lex.bg/laws/ldoc/2121934337>.

Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s. ze dne 1. 6. 1811, Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Österreichischen Monarchie. In: SCHELLE, Karel; TAUCHEN, Jaromír. *Civilní kodexy*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing, 2010. 772 s.

Důvodová zpráva. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/tiny_mce-storage/files/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf

Judikatura

Vážný č. 9825/1930 In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. ISBN 978-80-7357-395-9. s. 1018.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 8. 1971, sp. zn. 1 Cz 59/71. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 1873, sp. zn. 1 Cz 78/72. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozsudek Nejvyššího soudu v Bratislavě ze dne 18. 5. 1973, sp. zn. 1 Cz 43/73. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Stanovisko Nejvyššího soudu v Bratislavě, ze dne 17. 9. 1974 sp. zn. Cpjf 62/73. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 7. 1967, sp. zn. 4 Cz 78/67. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozhodnutí č. 62/1973 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek. In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. ISBN 978-80-7357-395-9. s. 1017.

Zpráva Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 3. 1975., sp. zn. CPJ 34/74. In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. ISBN 978-80-7357-395-9. s. 1018.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 1976, sp. zn. 20 Co 363/76. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7. 9. 1989, sp. zn. 6 Co 1008/89. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 4. 1998, sp. zn. 5 Cmo 549/97. In: ŠTEGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 1671 s. ISBN 80-7179-516-X.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 7. 2000, sp.zn. 20 Cdo 723/2000. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 11. 2004 sp. zn. 29 Co 459/2004. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozhodnutí č. 79/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. In: FIALA, Josef; KINDL, Milan a kol. *Občanský zákoník. Komentář. II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 788 s. ISBN 978-80-7357-395-9. s. 1017.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2006, sp. zn. 29 Odo 350/2006. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 33 Cdo 2725/2008. In: *CODEXIS ACADEMIA* [právní informační systém]. Atlas consulting.

Internetové zdroje

Časové mezníky přípravy nového občanského zákoníku In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/legislativni-proces.html>

Závazkové právo. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014*. [online]. [cit. 12. 3. 2013]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/smluvni-pravo/koncepcni-zmeny.html>

Закон за задълженията и договорите. In: *Pravoto.net* [online]. [cit. 17. 3. 2013].

Dostupné z:

http://pravoto.net/material/zakon_za_zadyljeniqta_i_dogovorite/52221

Důvodová zpráva. In: *Nový občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014.* [online]. [cit.

12. 3. 2013]. Dostupné z: [http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-](http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf)

[storage/files/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf](http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf)